

Regeringens proposition till riksdagen med förslag till lag om ändring av 48 kap. i strafflagen och till vissa lagar som har samband med den

PROPOSITIONENS HUVUDSAKLIGA INNEHÅLL

I denna proposition föreslås det att en ny straffbestämmelse om grovt naturskyddsbrott fogas till strafflagen. Ett naturskyddsbrott ska kunna bedömas som grovt, om brottet bedömt som en helhet är grovt och det vid brottet förorsakas allvarlig fara eller skada för bevarandet av en art, ett naturområde eller något annat naturföremål, om det vid brottet eftersträvas avsevärd ekonomisk vinning eller om brottet begås särskilt planmässigt. Straffskalan är enligt förslaget fängelse i minst fyra månader och högst fyra år.

Två straffskärpningsgrunder fogas till straffbestämmelsen om grov miljöförstöring. Miljöförstöring ska kunna bedömas som grov, om avsevärd ekonomisk vinning eftersträvas eller brottet begås särskilt planmässigt. Med anledning av ändringen upphävs den straffskärpningsgrund som gäller brott som begås trots en myndighets påbud eller förbud.

Det föreslås dessutom att rekvisiten för miljöförstöring och miljöförstöring av oaktsamhet förtydligas utan att innehållet i rekvisiten ändras i sak.

Det föreslås att de hänvisande bestämmelserna till strafflagen i naturvårdslagen, lagen om skydd av valar och arktiska sälar, lagen om Finlands ekonomiska zon och lagen om Forststyrelsens jakt- och fiskeövervakning ändras så som revideringen kräver.

Lagarna avses träda i kraft den 1 januari 2016.

INNEHÅLL

PROPOSITIONENS HUVUDSAKLIGA INNEHÅLL	1
INNEHÅLL	2
ALLMÅN MOTIVERING	3
1 INLEDNING.....	3
2 NULÅGE	4
2.1 Lagstiftning och praxis.....	4
Straffbestämmelser om miljöförstöring	4
Naturskyddsbrott.....	5
2.2 Lagstiftningen i utlandet och den internationella utvecklingen	6
2.3 Bedömning av nulåget	8
Miljöförstöring.....	8
Grov miljöförstöring	9
Naturskyddsbrott.....	9
3 MÅLSÄTTNING OCH DE VIKTIGASTE FÖRSLAGEN	10
3.1 Miljöförstöring.....	10
3.2 Grov miljöförstöring	10
3.3 Grovt naturskyddsbrott	11
4 PROPOSITIONENS KONSEKVENSER	14
4.1 Konsekvenser för myndigheterna	14
4.2 Konsekvenser för miljön och samhällsliga konsekvenser	15
4.3 Ekonomiska konsekvenser.....	15
5 BEREDNINGEN AV PROPOSITIONEN	15
DETALJMOTIVERING	18
1 LAGFÖRSLAG	18
1.1 Strafflagen.....	18
48 kap. Om miljöbrott	18
1.2 Naturvårdslagen	26
1.3 Lagen om skydd av valar och arktiska sälar	27
1.4 Lagen om Finlands ekonomiska zon.....	27
1.5 Lagen om Forststyrelsens jakt- och fiskeövervakning	27
2 IKRAFTTRÄDANDE	27
3 FÖRHÅLLANDE TILL GRUNDLAGEN SAMT LAGSTIFTNINGSORDNING	27
LAGFÖRSLAG	29
Lag om ändring av 48 kap. i strafflagen	29
Lag om ändring av 58 § i naturvårdslagen.....	32
Lag om ändring av 4 § i lagen om skydd av valar och arktiska sälar	33
Lag om ändring av 11 § i lagen om Finlands ekonomiska zon.....	34
Lag om ändring av 9 § i lagen om Forststyrelsens jakt- och fiskeövervakning.....	35
BILAGA	36
PARALLELLTEXTER	36
Lag om ändring av 48 kap. i strafflagen	36
Lag om ändring av 58 § i naturvårdslagen.....	41
Lag om ändring av 4 § i lagen om skydd av valar och arktiska sälar	42
Lag om ändring av 11 § i lagen om Finlands ekonomiska zon.....	43
Lag om ändring av 9 § i lagen om Forststyrelsens jakt- och fiskeövervakning.....	44

ALLMÄN MOTIVERING

1 Inledning

Bestämmelsen i 20 § 1 mom. i grundlagen gäller grundläggande rättigheter i fråga om miljön, och enligt momentet bär var och en ansvar för naturen och dess mångfald samt för miljön och kulturarvet. Bestämmelsen understryker den vikt som naturens mångfald tillskrivs inom vårt rättssystem.

Finland har också genom internationella avtal och som medlemsstat i Europeiska unionen förbundit sig att skydda ett flertal arter och deras livsmiljöer. Skyddsförpliktande är i synnerhet rådets direktiv 92/43/EEG om bevarande av livsmiljöer samt vilda djur och växter (habitatdirektivet), Europaparlamentets och rådets direktiv 2009/147/EG om bevarande av vilda fåglar (fågeldirektivet), Europaparlamentets och rådets direktiv 2004/35/EG om miljöansvar för att förebygga och avhjälpa miljöskador (miljöansvarsdirektivet) och rådets förordning (EG) nr 338/97 om skyddet av arter av vilda djur och växter genom kontroll av handeln med dem (CITES-förordningen). På det internationella planet berör bl.a. konventionen om biologisk mångfald (Riokonventionen, FördrS 78/1994) skyddet av naturens mångfald.

Den 13 juni 2007 utfärdade Europeiska kommissionen en rekommendation (2007/425/EG) om åtgärder för att kontrollera efterlevnaden av rådets förordning (EG) nr 338/97 om skyddet av arter av vilda djur och växter genom kontroll av handeln med dem. Enligt rekommendationen bör medlemsstaterna se till att påföljderna för brott mot förordningen avskräcker från olaglig handel med vilda djur och växter, att de är samstämmiga i fråga om tillämpning och, inte minst, att de bland annat tar hänsyn till marknadsvärdet på de exemplar som handeln gäller, den berörda artens bevarandevärde och de kostnader som uppstått (punkt II c).

Enligt Europeiska kommissionen har handeln med vilda djur och växter blivit en av de mest lönsamma kriminella verksamheterna globalt sett och utgör en form av allvarlig organiserad brottslighet (Meddelande från kommissionen till rådet och Europaparlamentet om EU:s strategi mot olaglig handel med vilda djur och växter, COM(2014) 64 final). Finland jämte andra länder har förbundit sig att förebygga dessa brott.

Europaparlamentet och rådet antog i november 2008 direktiv 2008/99/EG om skydd för miljön genom straffrättsliga bestämmelser (miljöbrottsdirektivet). Direktivets syfte är att säkerställa en hög nivå på miljöskyddet genom att ange miniminormer för straff för allvarliga överträdelser som skadar miljön. Direktivet innehåller beskrivningar av gärningar och bestämmelser om juridiska personers straffansvar men inte några skyldigheter när det gäller straffarter eller straffnivåer. Direktivet har genomförts i Finland genom ändring 1073/2010 av strafflagen (se RP 157/2010 rd).

Enligt regeringsprogrammet (av den 29 maj 2015) för statsminister Juha Sipiläs regering tryckas naturskyddet på nuvarande nivå (s. 23). När det gäller rättsliga frågor är målet bl.a. att straffen ska stå i linje med den allmänna rättsuppfattningen. Enligt programmet säkerställs det under regeringsperioden att de straff som döms ut för brott står i rättvis proportion till gärningens klandervärdhet (s. 37). Nationella uppföljningsgruppen för miljöbrott (den 20 september 2013), nyckelåklagarna för miljöbrott (den 4 oktober 2013) och Finlands naturskyddsförbund rf (den 5 december 2012) har föreslagit att bestämmelserna om naturskydds- och miljöbrott bör ses över.

Bestämmelser om miljö- och naturskyddsbrott finns i 48 kap. i strafflagen (39/1889). För närvarande finns det inga bestämmelser om en grov gärningsform av naturskyddsbrott. I bestämmelserna om miljöförstöring och i bestämmelserna om naturskyddsbrott beaktas inte heller särskilt en strävan efter avsevärd ekonomisk vinning eller särskild planmässighet. Enskilda exceptionellt grova naturskyddsbrott kan dock i praktiken riktas mot flera djur- eller växtarter, visa betydande planmässighet eller vara gränsöverskridande till sin natur. Motivet till brotten kan vara en strävan efter avsevärd ekonomisk vinning, och i enskilda fall kan ersättningsvärdena i samband med brotten vara anmärkningsvärt stora.

Straffbestämmelserna om miljö- och naturskyddsbrott uppfyller internationella förpliktelser som är bindande för Finland samt Finlands förpliktelser som medlemsstat i Europeiska unionen. Med anledning av det som redogjorts ovan bör straffbestämmelserna om naturskydds- och miljöbrott dock omprövas så att brottens karaktär av ekonomiska brott framgår även av själva straffbestämmelserna och så att de föreskrivna påföljderna bättre motsvarar brottens klanderlighet.

2 Nuläge

2.1 Lagstiftning och praxis

Straffbestämmelser om miljöförstöring

Bestämmelser om brott relaterade till miljöförstöring finns i 48 kap. i strafflagen. Dessutom innehåller vissa speciallagar, såsom miljöskyddslagen och avfallslagen, miljörelaterade straffbestämmelser enligt vilka bötesstraff kan dömas ut.

Bestämmelser om det grundläggande brottsrequisitet för miljöförstöring finns i 48 kap. 1 § i strafflagen. I 1 mom. 1 punkten finns en allmän straffbestämmelse om förorening av miljön. För miljöförstöring döms bl.a. den som uppsåtligen eller av grov oaktsamhet i miljön för eller släpper ut eller lämnar ett föremål eller ämne, strålning eller något annat sådant i strid med lag eller i strid med bestämmelser eller föreskrifter som utfärdats eller beslut i enskilda fall som meddelats med stöd av nämnda lagar och förordningar, eller utan sådant tillstånd som lagen förutsätter, eller i strid med tillståndsvillkor (1 punkten), så att gärningen är ägnad att förorena miljön. Enligt 2 och 3 punkten samt 3 mom. är det straffbart att bryta mot vissa speciallagar som gäller miljöskydd och mot Europeiska unionens rättsakter. Straffet för miljöförstöring är böter eller fängelse i högst två år.

Bestämmelser om grov miljöförstöring finns i 48 kap. 2 § i strafflagen. Svaranden kan dömas för den grova gärningsformen, om den skada eller fara för skada som vållats miljön eller hälsan är synnerligen stor (1 punkten) eller brottet begås trots en myndighets påbud eller förbud som har givits med anledning av ett förfarande som avses i 48 kap. 1 § i strafflagen. Straffskalan är fängelse i minst fyra månader och högst sex år.

Bestämmelser om en lindrig gärningsform av brott, nämligen miljöförseelse, finns i 48 kap. 3 § i strafflagen. Om miljöförstörelsen, med hänsyn till att den fara eller skada som har vållats miljön eller hälsan varit mindre betydande eller andra omständigheter vid brottet, bedömd som en helhet är ringa, ska gärningsmannen för miljöförseelse dömas till böter eller fängelse i högst sex månader.

Miljöförstöring, grov miljöförstöring och miljöförseelse är straffbara endast när de begåtts uppsåtligen eller av grov oaktsamhet. Bestämmelser om en oaktsam gärningsform, nämligen miljöförstöring av oaktsamhet, finns i kapitlets 4 §. För tillämpning av bestämmelsen förut-

sätts det att den skada som vållas miljön eller hälsan, eller faran för sådan skada, är synnerligen stor. Straffet för miljöförstöring av oaktsamhet är böter eller fängelse i högst ett år.

Åren 2005–2013 fick förundersökningsmyndigheterna årligen kännedom om i genomsnitt 150 fall av miljöförstöring, 5 fall av grov miljöförstöring, 213 fall av miljöförseelse och 5 fall av miljöförstöring av oaktsamhet. Antalet brott som kom till förundersökningsmyndigheternas kännedom ökade i slutet av 1990-talet och i början av 2000-talet, men har hållits på en stabil nivå efter det.

Det finns inga systematiska forskningsbaserade uppgifter om gärningssätten för brotten. Enligt miljöbrottsöversikten för 2013 (den 12 maj 2014) av den nationella uppföljningsgruppen för miljöbrott gäller grov miljöförstöring i typiska fall lagring och bortskaffning av avfall samt andra försummelse i anslutning till behandlingen av avfall. De miljöbrott som Tullen undersöker gäller huvudsakligen utförelse av EE-avfall och begagnade batterier. Gränsbevakningsväsendet får kännedom om illegala oljeutsläpp från fartyg, men effektivare utsläppskontroll har minskat antalet fall under de senaste åren.

Vid tingsrätterna tillräknades under åren 2005–2013 årligen i genomsnitt 40 fall av miljöförstöring, 1 fall av grov miljöförstöring och 3 fall av miljöförstöring av oaktsamhet. I genomsnitt tillräknas 40 fall av miljöförseelse, av vilka ca 30 behandlas i strafforderförfarande.

Straffet för miljöförstöring är i regel böter (80 procent); antalet dagsböter uppgår i genomsnitt till 50. Var sjätte svarande döms till villkorligt fängelse (längden i genomsnitt 3,5 månader). Straffet för grov miljöförstöring är i genomsnitt fängelse i två år. Straffet för miljöförseelse är böter; i strafforderförfarande i genomsnitt 13 dagsböter och i de fall som handläggs i domstol i genomsnitt 26 dagsböter. Också för miljöförstöring av oaktsamhet är straffet i typiska fall böter.

I genomsnitt 23 procent av de misstänkta fall av miljöbrott som förundersökningsmyndigheterna får kännedom om leder till fällande dom vid tingsrätten eller tillräknas i strafforderförfarande (uträknat på basis av Statistikcentralens uppgifter 2005–2013). Andelen varierar enligt brottsrubriceringen mellan 20 och 60 procent och är något lägre än för alla brott i genomsnitt. Åren 2007–2011 ledde ca 52 procent av de brott mot strafflagen som polisen fick kännedom om till en fällande dom eller strafforder (Rikollisuustilanne 2013, Oikeuspoliittisen tutkimuslaitoksen tutkimuksia 266, s. 306). På samma sätt som för alla andra brott mot strafflagen gäller att det största antalet gallras bort vid förundersökningen. Enligt miljöbrottsöversikten för 2013 utreds ungefär en tredjedel av brotten. Det går inte alltid att utreda t.ex. vem som lämnat avfall i terrängen.

Naturskyddsbrott

Brott som hänför sig till naturskyddet har för närvarande graderats enligt två straffbestämmelser.

Bestämmelser om naturskyddsbrott finns i 48 kap. 5 § i strafflagen. För brott döms bl.a. den som obehörigen förstör eller skadar ett naturområde, ett djur, en växt eller något annat naturföremål som har skyddats, fredats eller belagts med åtgärdsbegränsning eller åtgärdsförbud enligt naturvårdslagen eller i bestämmelser eller föreskrifter som utfärdats med stöd av den (1 mom. 1 punkten). Det är också straffbart att bl.a. föra in i landet, föra ut ur landet, sälja eller köpa ett sådant föremål (1 mom. 2 punkten). Straffet för naturskyddsbrott kan vara böter eller fängelse i högst två år.

Som naturskyddsbrott betraktas inte en gärning som med avseende på naturskyddet är av ringa betydelse (SL 48 kap. 5 § 4 mom.). Bestämmelser om en lindrig gärningsform av brottet (naturskyddsförseelse), som också delvis är en självständig gärningstyp, finns i 58 § i naturvårdslagen. Straffet för naturskyddsförseelse kan vara böter.

Under 2000-talet har förundersökningsmyndigheterna årligen fått kännedom om i genomsnitt ca 40 naturskyddsbrott och 30 fall av naturskyddsförseelse. Antalet brott har inte ökat under de senaste åren.

Det finns inga systematiska forskningsbaserade uppgifter om gärningssätten för brotten. De inhemska brotten har gällt t.ex. skogsavverkning på föröknings- och rastplatser för flygekorrar, muddring på naturskyddsområden i strid med fridlysningsbestämmelserna, samlande av fridlysta växter och dödande av fredade djur (t.ex. sångsvan, kungsörn, tornfalk, storskarv, vitkindad gås, skrattmå, silltrut) eller avlägsnande av bon. Av de naturskyddsbrott som kommit till Tullens kännedom undersökte den åren 2009–2013 i genomsnitt fem naturskyddsbrott och åtta fall av naturskyddsförseelse per år. De fall som Tullen får kännedom om handlar i typiska fall om tillståndspliktiga produkter av animaliskt eller vegetabiliskt ursprung förts in i landet som postförsändelser eller hemkomstgåvor. Exempelvis lädervaror av krokodil- eller elefantskinn, fridlysta prydnadsväxter samt döda individer och delar av individer av fridlysta djurarter har förts in i landet. (Ympäristörikoskatsaus vuodelta 2013, Suomen kansallinen ympäristörikosseurantaryhmä 12.5.2014.)

Åren 2005–2013 tillräknades vid tingsrätterna och i strafforderförfarande årligen i genomsnitt 6 naturskyddsbrott och 14 naturskyddsförseelser. För båda brotten gäller att bötesstraff döms ut i typiska fall; i genomsnitt 35 dagsböter för naturskyddsbrott och 12 dagsböter för naturskyddsförseelse. När huvudbrottet har varit ett naturskyddsbrott har straffet också varit villkorligt fängelse (4 procent av fallen) med en längd på i genomsnitt 6,5 månader.

Cirka 15 procent av de naturskyddsbrott och ca 51 procent av de naturskyddsförseelser som kommit till förundersökningsmyndigheternas kännedom (2005–2013) har lett till en fällande dom eller strafforder.

2.2 Lagstiftningen i utlandet och den internationella utvecklingen

De miljö- och naturskyddsrelaterade straffrättsliga bestämmelserna har ett nära samband med olika slags administrativa normer, och regleringslösningarna varierar från ett land till ett annat. Europeiska kommissionen har i sitt meddelande av den 7 februari 2014 (COM(2014) 64 final) bedömt att nivåerna för straffrättsliga påföljder för olaglig handel med vilda djur och växter varierar avsevärt i medlemsstaterna. I vissa medlemsstater är de högsta påföljdsnivåerna lägre än ett års fängelse.

Även praxis i fråga om miljöbrott och uppdragandet av brott varierar. Exempelvis i Sverige dokumenterar förundersökningsmyndigheterna årligen flera tusen fall av misstänkta miljöbrott enligt miljöbalken, medan myndigheterna i Finland får kännedom om ca 500 miljöbrott per år. Skillnaderna mellan Finland och Sverige har till denna del utretts närmare i en undersökning vid Polishögskolan (Sahramäki, Iina & Kankaanranta, Terhi, 2014. Vihreämpää rajan toisella puolella? Vertaileva tutkimus ympäristörikollisuuden torjunnasta ja tutkinnasta Suomessa ja Ruotsissa).

I det följande redogörs närmare för bestämmelserna om miljö- och naturskyddsbrott i Sverige, Danmark, Norge och Tyskland.

Sverige. Bestämmelser som gäller miljö- och naturskyddsbrott finns i 29 kap. i *miljöbalken*.

För *miljöbrott* (29 kap. 1 § 1 stycket) kan straffet vara böter eller fängelse i högst två år, för *grovt miljöbrott* (2 stycket) fängelse i lägst sex månader och högst sex år. Vid bedömningen av om brottet är grovt ska särskilt beaktas om det har medfört eller kunnat medföra varaktiga skador av stor omfattning, om gärningen annars varit av särskilt farlig art eller innefattat ett medvetet risktagande av allvarligt slag eller om gärningsmannen, när det krävts särskild uppmärksamhet eller skicklighet, har gjort sig skyldig till en försummelse av allvarligt slag.

Bestämmelsen täcker bara en del av området för paragrafen om miljöförstöring i strafflagen i Finland. I 29 kap. i miljöbalken föreskrivs dessutom särskilt att straffet för *miljöfarlig kemikaliehantering* (3 §) är böter eller fängelse i högst två år, för *olovlig kemikaliehantering* (3 a §) böter, för *kemikalierregistreringsbrott* och *grovt kemikalierregistreringsbrott* (3 b §) böter eller fängelse i högst två år och för den grova gärningsformen fängelse i lägst sex månader och högst sex år, för *otillåten miljöverksamhet* (4 §) böter eller fängelse i högst två år, för *otillåten avfallstransport* (4 a §) böter eller fängelse i högst två år, för *försvarande av miljökontroll* (5 §) böter eller fängelse i högst två år, för *bristfällig miljöinformation* (6 §) böter eller fängelse i högst två år, för *nedskräpning* (7 §) böter eller fängelse i högst ett år och för *nedskräpningsförseelse* (7 a §) penningböter. Lagen innehåller dessutom två blankostraffbestämmelser (8 § böter eller fängelse i högst två år; 9 § böter) där det hänvisas till ett flertal bestämmelser i miljöbalken.

I 29 kap. finns också bestämmelser som gäller brott som rör naturskyddet. Enligt 2 § är straffet för *brott mot områdesskydd* böter eller fängelse i högst två år, enligt 2 a § är straffet för *förseelse mot områdesskydd* böter och enligt 2 b § är straffet för *artskyddsbrott* böter eller fängelse i högst två år.

För *grovt artskyddsbrott* (29 kap. 2 b § 2 stycket) är straffet fängelse i lägst sex månader och högst fyra år. Vid bedömningen av om brottet är grovt ska särskilt beaktas om det har avsett en särskilt hotad, sällsynt eller annars skyddsvärd art eller om det har utgjort led i en brottslighet som utförts systematiskt och under lång tid, i stor omfattning eller i vinstsyfte.

Danmark. Straffbestämmelser som gäller miljöskyddet finns i 110 § i miljöskyddslagen (*lov om miljøbeskyttelse*). I 1 mom. ingår en blankostraffbestämmelse med hot om böter och i 2 mom. föreskrivs det om en grov gärningsform av brottet. Straffet för den grova gärningsformen kan vara fängelse i högst två år. Brottet anses vara grovt, om brottet har medfört skada för miljön eller fara för sådan skada eller om ekonomisk vinning har eftersträfvats.

Straffbestämmelser som gäller naturskyddet finns i 89 § i naturskyddslagen (*lov om naturbeskyttelse, naturbeskyttelsesloven; 933/24.9.2009*). Straffet för ett brott enligt grundrekvisitet är böter. I 2 mom. föreskrivs det om en grov gärningsform, där straffet kan vara fängelse i högst ett år. Kvalifikationsgrunder är skada eller fara för skada för intressen som skyddas genom lag samt en strävan efter ekonomisk vinning. Bestämmelserna innehåller dessutom en allmän subsidiaritetsklausul.

Norge. Straffbestämmelser om förorening av miljön finns i lagen om förebyggande av förorening och om avfall (*Lov om vern mot forurensninger og om avfall, forurensningsloven, LOV-1981-03-13-6*). Enligt 78 § kan straffet för förorening av miljön (*forurensning*) vara böter eller fängelse i högst tre månader. Bestämmelsen har två sidoskalor för grova gärningsformer. För förorening kan fängelse i högst två år dömas ut, om gärningen har medfört fara för stor skada eller olägenhet eller är förenad med andra försvarande omständigheter. Om gärningen har medfört fara för människors liv eller hälsa, kan straffet vara fängelse i högst fem år. Dessutom

RP 55/2015 rd

föreskrivs det särskilt om olovlig avfallsbehandling (79 §, böter eller fängelse i högst tre månader).

Bestämmelser om naturskyddsbrott finns i lagen om naturens mångfald (*Lov om forvaltning av naturens mangfold, naturmangfoldloven, 2009-06-19 nr 100*). Straffet för naturskyddsbrott enligt grundrekvisitet (75 §) är böter eller fängelse i högst ett år. Straffskalan för en grov gärningsform är böter eller fängelse i högst tre år (2 mom.). Vid bedömningen av om brottet är grovt ska beaktas om gärningen har medfört betydande (*betydelig*) skada eller fara för sådan skada för naturens mångfald, om skadan ska anses vara oåterkallelig, graden av skuld samt om gärningsmannen har vidtagit åtgärder för att förebygga eller begränsa skadan.

Tyskland. Bestämmelser om miljöbrott finns i 29 kap. i strafflagen, och de har indelats i ett stort antal specialbestämmelser (förorening av vattendrag, förorening av luft, försakande av buller, skakning eller icke-joniserande strålning, olovlig avfallsbehandling, verksamhet vid olovlig anläggning, olovlig behandling av radioaktiva ämnen och andra farliga ämnen och varor, äventyrande av skyddat område, grovt miljöbrott). Straffskalorna varierar från böter ända upp till fängelse i sex år. Bestämmelserna har beskrivits närmare i arbetsgruppens betänkande (Justitieministeriet, Betänkanden och utlåtanden 51/2014).

I Tyskland är maximistraffet för naturskyddsbrott fängelse i fem år. Rekvisitetet är mycket komplext. För brott döms den som i strid med bestämmelser om skydd för ett naturskyddsområde, ett naturområde som omfattas av en åtgärdsbegränsning eller ett åtgärdsförbud eller en nationalpark eller i strid med ett verkställbart beslut om förbud avskiljer eller utnyttjar mineraler eller andra marksubstanser, gör utgrävningar eller invallningar, förändrar vattendragen, dränerar myrar eller andra våtmarker, röjer skog eller dödar, fångar eller jagar djur som åtnjuter särskilt skydd enligt förbundsrepublikens naturvårdslag eller helt eller delvis förstör eller samlar in deras bon, skadar eller samlar växter som åtnjuter särskilt skydd enligt förbundsrepublikens naturvårdslag, eller uppför en byggnad så att gärningen inte är av ringa betydelse. Också den som i strid med vissa av Europeiska unionens rättsakter allvarligt skadar en livsmiljö eller naturtyp i ett område inom nätverket Natura 2000 kan dömas till fängelse i fem år. För gärningar av oaktsamhet är straffskalan böter eller fängelse i högst två eller tre år.

2.3 Bedömning av nuläget

Miljöförstöring

Straffbestämmelsen om miljöförstöring som avses i 48 kap. 1 § i strafflagen får sitt materiella innehåll av den lagstiftning som gäller miljöskydd, bl.a. miljöskyddslagen, avfallslagen och de EU-förordningar som det hänvisas till. Bestämmelsen är lagtekniskt komplicerad och svårbegriplig i sin nuvarande form.

Hänvisningarna till den materiella lagstiftningen om skydd för miljön är också mycket allmänna till sin karaktär. I regel hänvisas det till hela författningar, och gärningssätten har inte kopplats till enskilda materiella bestämmelser. Det är därför motiverat att granska paragrafen i ljuset av de krav som legalitetsprincipen ställer på s.k. blankostraffbestämmelser (se GrUB 25/1994 rd).

Dessutom har miljöförstöring karaktär av ett abstrakt faredelikt. Rekvisitetet uppfylls om ”gärningen är ägnad att” förorena miljön, orsaka andra motsvarande skadliga förändringar i miljön, skräpa ned miljön eller försaka fara för hälsan. Den nuvarande rubriken, miljöförstöring, motsvarar inte helt innehållet i paragrafen. För att brottet ska fullbordas krävs inte någon

konkret förstöring av miljön, utan redan fara för förstöring räcker till. Däremot beskriver paragrafen bra situationen vid fullbordat brott då skada vållas, dvs. miljön förstörs.

Grov miljöförstöring

Det skyddsobjekt som skyddas genom straffbestämmelserna om miljöförstöring är framför allt miljön. Genom bestämmelserna skyddas bl.a. vatten, luft och mark mot förorening och skadliga förändringar.

Ur gärningsmannens synvinkel har brottet dock ofta karaktären av ett ekonomiskt brott. Den materiella miljöskyddslagstiftningen inrymmer olika förpliktelser som medför kostnader för aktörerna. Man försummar den materiella lagstiftningen för att undgå dessa miljöskyddsrelaterade kostnader, och brottet medför ofta ekonomisk vinning för gärningsmännen.

Via miljöbrott som begås inom affärsverksamhet kan man nå synnerligen stor ekonomisk vinning. Gärningsmannens motiv är då att få konkurrensfördelar, och brottet leder till att konkurrensen snedvrids. Det kan rentav hända att hela bolagets affärsverksamhet och lönsamhet bygger på brott mot miljöbestämmelserna, t.ex. i strid med bestämmelserna om bortskaffning av avfall.

De nuvarande kvalifikationsgrunderna (stor skada och att brottet begås trots en myndighets påbud eller förbud) uttrycker snarare skadans storlek och det särskilda uppsåt som gärningen är förenad med än omfattningen av försummelsen av skyldigheterna eller omfattningen av överträdelsen. Även om man vid miljöförstöring redan i grundformen av gärningen kan eftersträva ekonomisk vinning, beaktar inte kvalifikationsgrunderna för närvarande strävan efter avsevärd vinning. När det gäller den grova gärningsformen bör det tydligare än tidigare betonas att en strävan efter synnerligen stor ekonomisk vinning är klandervärd.

Miljöförstörelsen ekonomiska karaktär framgår också av rättspraxis. I fallen döms den ekonomiska vinningen ofta förverkad. Beloppen varierar från några tusentals euro upp till hundratusentals euro. Vinning kan uppkomma av t.ex. reparationsinvesteringar som undvikits, inbesparade behandlings- och transportkostnader, försummelse av kontrollskyldigheter eller värdestegring på egendom till följd av illegalt förfarande.

Naturskyddsbrott

Det finns inga bestämmelser om en grov gärningsform av naturskyddsbrott. Eftersom straffet för naturskyddsbrott vanligen är böter eller ett kortvarigt villkorligt fängelsestraff möjliggör den nuvarande straffskalan (böter eller fängelse i högst två år) ett strängare straff än det normala straffet, om verksamheten har varit t.ex. exceptionellt omfattande eller om gärningsmannens skuld är större än normalt.

Exempelvis en strävan efter avsevärd ekonomisk vinning eller särskild planmässighet beaktas dock inte särskilt i den gällande paragrafen om naturskyddsbrott. Enskilda exceptionellt grova brott kan i praktiken riktas mot flera arter, visa betydande planmässighet eller vara gränsöverskridande till sin natur. Motivet till brotten kan vara en strävan efter avsevärd ekonomisk vinning, och i enskilda fall kan ersättningsvärdena i samband med brotten vara anmärkningsvärt stora.

Mycket få naturskyddsbrott avslöjas och behandlas vid tingsrätterna per år. Väldigt få internationella fall av allvarligt slag har avslöjats. Inom strafflagstiftningen bör man dock förbe-

reda sig på hur brottsligheten utvecklas och förutse sådana utvecklingstrender som kan skönjas på basis av den internationella utvecklingen.

Även maximistraffet, fängelse i två år, enligt grundrekvisitet för naturskyddsbrott är lägre än vid grova ekonomiska brott, för vilka straffet i typiska fall kan vara fängelse i högst fyra år.

Dessutom bestäms det straffrättsliga skyddet för hotade djur delvis slumpmässigt i dagens läge. Vissa djur som åtnjuter skydd, t.ex. varg och järv, är vilt som avses i 5 § i jaktlagen (615/1993). I fråga om dödande av dem kan den straffbestämmelse som ingår i 48 a kap. 1 a § i strafflagen och som gäller grovt jaktbrott tillämpas. Maximistraffet enligt straffbestämmelsen är fängelse i fyra år. I fråga om dödande av hotade djur som är fridlysta med stöd av naturvårdslagen tillämpas den bestämmelse som ingår i 48 kap. 5 § i strafflagen och som avser naturskyddsbrott. Maximistraffet är då fängelse i två år.

3 Målsättning och de viktigaste förslagen

3.1 Miljöförstöring

När det gäller bestämmelserna om miljöförstöring i 48 kap. 1 § i strafflagen är syftet med propositionen att förbättra läsbarheten genom tekniska ändringar som innebär att punkterna delas upp i nya punkter och underpunkter. Avsikten är inte att ändra det straffbara området i sak.

Vid beredningen bedömdes också behovet av att komplettera de nuvarande bestämmelserna i 1 mom. 2 och 3 punkten med hänvisningar till sådana enskilda paragrafer i den materiella lagstiftningen som innehåller materiella bestämmelser om miljöskyddet. Detta skulle dock inte ha gjort regleringen exaktare i någon betydande grad, eftersom det enligt 1 punkten i vilket fall som helst är straffbart att förorena miljön i strid med vilken lag som helst eller i strid med alla bestämmelser eller föreskrifter som utfärdats eller alla beslut i enskilda fall som meddelats med stöd av nämnda lagar och förordningar, eller utan sådant tillstånd som lagen förutsätter, eller i strid med tillståndsvillkor.

Det bör också noteras att bestämmelsen innehåller detaljerade rekvisit för sätten att begå brottet (t.ex. ”framställer, överläter, transporterar, använder, behandlar eller förvarar ett ämne, ett preparat, en blandning, en produkt eller ett föremål eller använder en anordning”) och ett för alla gärningsformer gemensamt abstrakt farerekvisit (”så att gärningen är ägnad att förorena miljön, orsaka andra motsvarande skadliga förändringar i miljön, skräpa ned miljön eller förorsaka fara för hälsan”). Straffbarheten är inte beroende enbart av den materiella lagstiftningen, utan villkoras av ett definierat gärningssätt och det äventyrande av miljön som avses i bestämmelsen. Det kan således anses att bestämmelsen, trots de relativt öppna hänvisningsbestämmelserna, är tillräckligt exakt med tanke på legalitetsprincipen.

3.2 Grov miljöförstöring

Kvalifikationsgrunderna för miljöförstöring ändras enligt förslaget så att de bättre än för närvarande beaktar miljöförstörelsens karaktär av ekonomiskt brott. Avsikten är att vissa särskilt grova gärningar som för närvarande bedöms enligt grundrekvisitet och som redan nu är straffbara ska bestraffas enligt rekvisitet för den grova gärningsformen. Den tillämpliga straffskalan motsvarar därmed bättre gärningarnas klandervärdhet.

Enligt 48 kap. 2 § i förslaget ska brottet kunna bedömas som grovt, om avsevärd ekonomisk vinning eftersträvas eller brottet begås särskilt planmässigt. Vid bedömningen av om brottet är

grovt kan avseende därmed tydligare fästas vid omfattningen av försummelsen av skyldigheterna eller omfattningen av överträdelsen.

3.3 Grovt naturskyddsbrott

När behovet av en grov gärningsform av naturskyddsbrott och grunderna för den övervägs bör avseende fästas vid bl.a. de kriminaliseringsprinciper som följer av kriterierna för inskränkningar i de grundläggande fri- och rättigheterna.

Straffbeläggning av en gärning måste basera sig på ett vägande samhälleligt behov och på en grund som är godtagbar med avseende på de grundläggande fri- och rättigheterna (GrUU 23/1997 rd). Kravet på proportionalitet förutsätter å sin sida en avvägning av om det är nödvändigt att straffbelägga en grov gärningsform för att skydda det skyddsobjekt som finns i bakgrunden till straffbestämmelsen. På denna punkt gäller det att avgöra om samma syfte kan nås på något annat sätt som innebär ett mindre ingrepp i de grundläggande fri- och rättigheterna än straffbeläggning av gärningen.

Också straffskalorna och straffpåföljdens stränghet står i samband med proportionalitetskravet (GrUU 23/1997 rd). Straffpåföljdens stränghet ska stå i rätt proportion till gärningens klandervärdhet, och det samlade straffsystemet ska uppfylla kraven på proportionalitet. De senaste åren har grundlagsutskottet ett flertal gånger fäst avseende vid kravet på proportionalitet i synnerhet när det gäller lindriga brott (se grundlagsutskottets syn på kravet på proportionalitet och straffskalorna i t.ex. GrUU 56/2014 rd, 6/2013 rd, 15/2010 rd, 5/2009 rd, 18/2007 rd, 7/2005 rd och 23/1997 rd).

Lagutskottet har dessutom förutsatt att en straffbestämmelse ska ha en preventiv verkan, dvs. att det finns motiverad anledning att anta att den nya straffbestämmelsen åtminstone i viss utsträckning har de effekter som eftersträvas (LaUU 9/2004 rd). Fördelarna med att straffbelägga ska också vara större än nackdelarna.

Antalet naturskyddsbrott har inte ökat de senaste åren, men enskilda naturskyddsbrott kan trots allt vara allvarliga och särskilt skadliga till sin karaktär. Det nuvarande maximistraffet på två år står då inte i linje med gärningens klandervärdhet. En del av de arter som åtnjuter skydd enligt naturvårdslagen är så pass hotade att åtgärder som tillintetgör individer av arterna eller deras livsmiljöer kan ha oåterkalleliga konsekvenser för den berörda artens överlevnad. Bestående eller mycket långvariga skador av detta slag bör kunna beaktas när straffet bestäms.

Situationer där det i 59 § i naturvårdslagen avsedda värde som föremålen för ett brott har som representanter för sin art sammantaget är mycket stort kan anses vara speciellt problematiska. I dessa sällsynta fall är det enligt proportionalitetsprincipen motiverat att gärningen till sin klandervärdhet jämföras med andra grova brott. Det är därför motiverat att föreskriva om en grov gärningsform av brottet. Därmed graderas även naturskyddsbrott enligt grovhet i tre olika gärningsformer i enlighet med de principer för gradering som man gick in för i samband med totalreformen av strafflagen.

Det kan antas att straffbeläggningen av den grova gärningsformen har en preventiv inverkan på brott, om än i mycket begränsad utsträckning. I strafflagen tas det för närvarande inte explicit hänsyn till att naturskyddsbrott kan utgöra verksamhet som genererar avsevärd ekonomisk vinning eller begås särskilt planmässigt. De strängare straff som bestämmelserna om den grova gärningsformen möjliggör kan påverka lockelsen att begå i synnerhet brott av detta slag som begås med beräkning och med sikte på ekonomisk vinning. Dessutom kan en effektivare brottsutredning med hjälp av nya tvångsmedel öka risken för att bli fast, vilket också har en

preventiv inverkan på brott. Eftersom antalet fall av de grövsta naturskyddsbroten dock är litet i absoluta tal och brotten utgör sällsynta enskilda fall kan ändringen inte antas ha någon väsentlig inverkan på naturskyddsbrotsligheten som helhet.

Av de skäl som anförts ovan föreslås det att en ny 5 a § med bestämmelser om grovt naturskyddsbrott fogas till 48 kap. i strafflagen. Syftet är framför allt att säkerställa att gärningens klandervärdhet i enlighet med proportionalitetsprincipen jämföras med andra grova brott, i synnerhet med miljöbrott, naturresursbrott och ekonomiska brott. Syftet är också att effektivisera utredningen av de grövsta naturskyddsbroten.

Tillräknande. Ett naturskyddsbrott enligt grundrekvisitet är straffbart både när det begås uppsåtligt och när det begås av grov oaktsamhet. När det föreskrivs om en grov gärningsform av brottet gäller det dock att överväga om den grova gärningsformen ska vara straffbar bara när brottet begås uppsåtligt, så som t.ex. vid grovt missbruk av insiderrinformation. I fråga om gärningar som begåtts av grov oaktsamhet skulle då endast rekvisitet för naturskyddsbrott tillämpas. Eftersom naturskyddsbrott ofta handlar om brott mot bestämmelserna om aktsamhets- och utredningsplikt föreslås det att ett grovt naturskyddsbrott ska vara straffbart också när det begås av grov oaktsamhet. I synnerhet när avsevärd ekonomisk vinning eftersträvas eller när brottet begås särskilt planmässigt handlar det dock i sak nästan alltid om en uppsåtlig gärning.

Straffskala. Utifrån grundrekvisitet för naturskyddsbrott är straffet böter eller fängelse i högst två år. Enligt de graderingsprinciper som man gick in för i samband med totalreformen av strafflagen är den vedertagna straffskalan fängelse i minst fyra månader och högst fyra år för en grov gärningsform av ett brott där maximistraffet enligt grundrekvisitet är fängelse i två år.

Strafflagen innehåller också sådana straffbestämmelser om grova gärningsformer där maximistraffet är kortare än så. Det lagstadgade maximistraffet enligt grundrekvisitet för dessa brott är dock kortare än två år.

I vissa fall har maximistraffet två år enligt grundrekvisitet förenats med en grov gärningsform där maximistraffet är längre än fyra år. Då handlar det dock i typiska fall om att skydda liv eller hälsa (grovt misshandel, grovt dödsvållande, grovt ordnande av olaglig inresa, grovt miljöförstöring, grovt narkotikabrott, grovt främjande av narkotikabrott) eller att skydda barn mot sexuellt utnyttjande (grovt spridning av barnpornografisk bild).

Som straffskala för grovt naturskyddsbrott föreslås därför fängelse i minst fyra månader och högst fyra år, vilket innebär att skalan är i linje med straffen för grovt jaktbrott och vissa ekonomiska brott (t.ex. grovt skattebedrägeri och grovt bokföringsbrott).

På samma sätt som i fråga om alla andra straffbestämmelser i 48 kap. gäller att på grova naturskyddsbrott ska juridiska personers straffansvar tillämpas i enlighet med 9 § i det kapitlet.

Utöver straffrättsliga straff kan naturskydds- och miljöbrott medföra administrativa påföljder eller andra åtgärder. I sådana fall kan det bli aktuellt att tillämpa 6 kap. 7 § 1 punkten i strafflagen, där det sägs att de andra följder som brottet har lett till eller domen medför för gärningsmannen ska beaktas som strafflindrande omständigheter.

Tvångsmedel och hemliga metoder för inhämtande av information. Enligt riksdagens lagutskott (t.ex. LaUB 21/1994 rd, LaUB 3/1998 rd, LaUB 1/1999 rd, LaUB 38/2014 rd) måste straffskalorna bestämmas utifrån hur skadliga och klandervärda gärningarna är, dvs. utifrån straffvärdet och inte på basis av förutsättningarna för straffrättsliga tvångsmedel. Möjligheterna att använda tvångsmedel bör övervägas separat.

RP 55/2015 rd

Bestämmelser om tvångsmedel som används vid förundersökning av brott finns i tvångsmedelslagen (806/2011). Vid utredning av naturskyddsbrott är det utifrån maximistraffet två år i dagens läge möjligt att använda bl.a. kroppsvisitation (8 kap. 31 § 1 mom. 1 punkten), husrannsakan (8 kap. 2 § 1 mom. 1 punkten), kroppsbesiktning (8 kap. 32 § 1 mom.), reseförbud (5 kap. 1 §), optisk observation (10 kap. 19 § 4 punkten), teknisk spårning av föremål (10 kap. 21 § 2 mom.), inhämtande av identifieringsuppgifter för teleadresser eller teleterminalutrustning (10 kap. 25 § 1 mom.), systematisk observation (10 kap. 12 § 3 mom.), datanätsbaserad täckoperation (10 kap. 27 § 3 mom.) och bevisprovokation genom köp (10 kap. 34 § 2 mom.). Bestämmelser om tvångsmedel som Tullen har rätt att använda finns i lagen om brottsbekämpning inom Tullen (RSv 339/2014 rd).

För att förhindra brott kan man dessutom med stöd av polislagen (872/2011) använda vissa hemliga metoder för inhämtande av information, t.ex. optisk observation (5 kap. 19 § 4 mom.), teknisk spårning av föremål (5 kap. 21 § 2 mom.), inhämtande av identifieringsuppgifter för teleadresser eller teleterminalutrustning (5 kap. 25 § 1 mom.), teleövervakning med samtycke av den som innehar teleadress eller teleterminalutrustning (5 kap. 9 § 1 punkten), systematisk observation (5 kap. 13 § 3 mom.), datanätsbaserad täckoperation (5 kap. 28 § 3 mom.) och bevisprovokation genom köp (5 kap. 35 § 2 mom.).

Utifrån straffbeläggningen av en grov gärningsform blir det möjligt för polisen att vid utredningen av de grövsta naturskyddsbroten använda bl.a. teleövervakning (10 kap. 6 § 2 mom. 1 punkten i tvångsmedelslagen), inhämtande av lägesuppgifter för att nå misstänkta och dömda (10 kap. 8 §), inhämtande av basstationsuppgifter (10 kap. 10 § 2 mom.), förtäckt inhämtande av information (10 kap. 14 § 2 mom. 1 punkten), teknisk avlyssning (10 kap. 16 § 3 mom. 1 punkten), optisk observation som ingriper i hemfriden (10 kap. 19 § 4 mom.), teknisk spårning av misstänkta personer (10 kap. 21 § 3 mom.), teknisk observation av utrustning (10 kap. 23 § 3 mom.), bestämmande av DNA-profilen för en utomstående (8 kap. 32 § 2 mom.) och kontrollerade leveranser (10 kap. 41 § 2 mom.). Dessutom ska överskottsinformation som fåtts i samband med teleavlyssning få användas för utredningen av grova naturskyddsbrott (10 kap. 56 § 2 mom.).

Att undersöka naturskyddsbroten och konstatera kontakterna mellan gärningsmännen är besvärligt när det gäller brottsutredningen. Aktörerna kan bilda nätverk i olika länder, och utredningen kräver specialkompetens och samarbete mellan myndigheter i olika länder. Med hänsyn till hur allvarliga broten är kan det anses vara motiverat att bredda undersökningsmetoderna. Teleövervakning gör det möjligt att utreda bl.a. internationella och nationella medgärningsmän. Dessutom kan man bättre klarlägga var de misstänkta har rört sig i Finland vid vissa tidpunkter. Utvidgningen av tvångsmedlen förbättrar också möjligheterna att genomföra internationella samoperationer för att utreda brott.

Även de hemliga metoder för inhämtande av information som står till förfogande enligt polislagen föreslås bli utvidgade. För att förhindra brott ska följande metoder kunna användas: inhämtande av basstationsuppgifter (5 kap. 11 § 2 mom.), förtäckt inhämtande av information (5 kap. 15 § 2 mom.), teleövervakning (5 kap. 8 § 2 mom.), teknisk avlyssning (5 kap. 17 § 4 mom.), optisk observation som ingriper i hemfriden (5 kap. 19 § 4 mom.), teknisk spårning av personer (5 kap. 21 § 3 mom.), teknisk observation av utrustning (5 kap. 23 § 3 mom.) och kontrollerade leveranser (5 kap. 43 § 2 mom.).

Vid beredningen bedömdes dessutom behovet av att i tvångsmedelslagen föreskriva om teleavlyssning vid grova naturskyddsbrott.

Enligt 10 § 3 mom. i grundlagen kan genom lag bestämmas om sådana begränsningar i meddelandehemligheten som är nödvändiga bl.a. vid utredning av brott som äventyrar individens eller samhällets säkerhet. Grundlagsutskottet har i sin utlåtandepraxis (se GrUU 36/2002 rd) ansett att t.ex. grovt sexuellt utnyttjande av barn och grov skadegörelse utan tvekan är sådana brott som avses i det momentet. Enligt utskottet gäller detsamma dock inte nödvändigtvis för ekonomiska brott. De kan bara på vissa villkor vara brott som äventyrar säkerheten i den mening som avses i grundlagen. Till denna del kan teleavlyssning gälla bara de grävsta gärningsformerna av grova brott. När det gäller ekonomiska brott är det enligt tvångsmedelslagen möjligt att bevilja tillstånd till teleavlyssning bara vid några av de grävsta ekonomiska brotten i samband med drivande av rörelse eller utövning av yrke (10 kap. 3 § 3 mom. i tvångsmedelslagen). En förutsättning för tillstånd är då dessutom att det genom brottet har eftersträvat synnerligen stor vinning och att brottet har begåtts särskilt planmässigt (4 mom.).

Hittills har det inte avslöjats några naturskyddsbrott med sådana drag att det skulle kunna bli aktuellt med teleavlyssning, och utvecklingen av brottsligheten tyder inte heller på något sådant behov inom den närmaste framtiden. Det anses därför att det i dagens läge inte behöver föreskrivas om teleavlyssning.

4 Propositionens konsekvenser

4.1 Konsekvenser för myndigheterna

Polisen får årligen kännedom om ca 40 naturskyddsbrott av vilka i genomsnitt några brott tillräknas vid tingsrätterna. Enskilda naturskyddsbrott av allvarligare slag kommer att bedömas som grova naturskyddsbrott. Det är svårt att uppskatta det exakta antalet fall inom framtida rättspraxis, men bestämmelsen kommer att gälla främst sällsynta, exceptionellt grova brott.

Vid tingsrätterna tillräknas årligen i genomsnitt 40 fall av miljöförstöring och 1 fall av grov miljöförstöring. De ändrade straffskärpningsgrunderna kommer att medföra att enskilda brott som tidigare varit straffbara som miljöförstöring kommer att bedömas som grov miljöförstöring.

Ändringarna utvidgar inte det straffbara området och antas därför inte öka det totala antalet fall i någon betydande grad. Propositionen har således inte några väsentliga konsekvenser för domstolarnas eller åklagarnas arbetsmängd eller för personalen.

Grova naturskyddsbrott kommer att vara sällsynta undantagsfall; för grov miljöförstöring är straffet i sin tur i regel villkorligt fängelse. Om t.ex. två fall per år överförs från grundrekvisitet för miljöförstöring till rekvisitet för grov miljöförstöring innebär propositionen att antalet fångar ökar med ungefär ett fångår. Propositionen bedöms följaktligen inte ha någon väsentlig inverkan på antalet fångar.

Straffbeläggning av en grov gärningsform förbättrar möjligheterna att undersöka de grävsta naturskyddsbrotten, vilket främjar möjligheterna att utreda brotten. De utvidgade tvångsmedlen medför en aning merarbete för domstolarna och förundersökningsmyndigheterna. Det bedöms dock att merarbetet kan utföras med myndigheternas nuvarande resurser.

Grovt naturskyddsbrott uppfyller i fortsättningen den definition av grovt brott som ingår i artikel 2 punkt b i Förenta nationernas konvention mot gränsöverskridande organiserad brottslighet (Palermokonventionen). Konventionen tillämpas på förebyggande, utredning och lagföring av grova brott när brottet är gränsöverskridande till sin natur och en organiserad brottslig sammanslutning är delaktig. I konventionen ingår bestämmelser om bl.a. samarbetet mellan

rättsvårdande myndigheter och internationell rättslig hjälp. Det att grova naturskyddsbrott omfattas av konventionen kan förbättra möjligheterna att få internationell rättslig hjälp i anslutning till dessa brott.

4.2 Konsekvenser för miljön och samhällliga konsekvenser

Straffbestämmelsen om grovt naturskyddsbrott understryker de grävsta naturskyddsbrottens klandervärdhet. Vid utredning av grova naturskyddsbrott blir det möjligt att använda bl.a. teleövervakning, förtäckt inhämtande av information och kontrollerade leveranser. De effektivare undersökningsmetoderna ökar eventuellt risken för att bli fast, vilket kan antas ha en viss förebyggande effekt på brotten. Den ökade risken för att bli fast kan antas förebygga i synnerhet planmässiga brott.

4.3 Ekonomiska konsekvenser

Propositionen beräknas inte ha några betydande konsekvenser för de offentliga finanserna, hushållens ställning eller samhällsekonomin.

Propositionen har inte heller några direkta konsekvenser för företagen. Till den del den föreslagna nya gärningsformen grovt naturskyddsbrott eller de nya skärpningsgrunderna för grov miljöförstöring eventuellt förebygger miljöbrott inom företagsverksamhet minskar propositionen den konkurrensnackdel som brotten medför för de företag som iakttar lagen. Propositionen ökar inte företagens administrativa börda.

5 Beredningen av propositionen

Den 26 februari 2014 tillsatte justitieministeriet en arbetsgrupp för att utreda behovet av att se över lagstiftningen om naturskydds- och miljöbrott. Arbetsgruppens betänkande blev klart den 26 september 2014.

Utlåtande om arbetsgruppens förslag begärdes av 57 instanser: inrikesministeriet, finansministeriet, jord- och skogsbruksministeriet, miljöministeriet, högsta domstolen, Helsingfors hovrätt, Vanda tingsrätt, Egentliga Finlands tingsrätt, Riksåklagarämbetet, åklagarämbetena i Helsingfors och Österbotten, Polisstyrelsen, Centralkriminalpolisen, Polisinrättningen i Sydvästra Finland, Tullen, Gränsbevakningsväsendet, Forststyrelsen, Säkerhets- och kemikalieverket, Finlands miljöcentral, Polisyreshögskolans forskningsenhet, regionförvaltningsverken, närings-, trafik- och miljöcentralerna, Finlands Kommunförbund rf, Helsingfors stads miljöcentral, Mellersta Nylands miljöcentral, affärsverket Oulun seudun ympäristötoimi, Finlands näringsliv rf, Maa- ja metsätaloustuottajain Keskusliitto MTK ry, Svenska lantbruksproducenternas centralförbund SLC rf, Natur och Miljö rf, Finlands naturskyddsförbund rf, Luonto-Liitto ry, WWF Finland, Miljörättsliga Sällskapet i Finland rf, Ympäristönsuojeluviranhaltijat YSV ry, professor Kimmo Nuotio, docent i miljö rätt Leila Suvantola och professor Jussi Tapani. Det inkom 31 remissyttranden, och ett sammandrag över dem har publicerats (Justitieministeriet, Betänkanden och utlåtanden 22/2015).

Förslaget fick ett synnerligen positivt mottagande. Av de remissinstanser som framförde sin ståndpunkt ansåg samtliga att reformen var värd att understödjas och att den behövdes och var motiverad. De detaljerade anmärkningarna gällde bl.a. kvalifikationsgrunderna och bedömningen av vinning.

Med anledning av remissyttrandena ändrades ordningsföljden för kvalifikationsgrunderna så att skada eller fara för miljön eller naturskyddet står som första punkt i bestämmelserna, och

efter den punkten kommer strävan efter ekonomisk vinning. Planmässighet står som sista punkt. Dessutom preciserades motiveringen när det gäller grov oaktsamhet, bedömningen av vinning och en gynnsam skyddsnivå.

Brottsrubricering. Vid beredningen av propositionen diskuterade man också om brottsrubriceringarna för miljöförstöring borde kompletteras med ett fareelement (t.ex. "äventyrande av miljön") eller om rubriceringarna borde vara mera allmänna (t.ex. "miljöbrott"). Arbetsgruppen föreslog inte några ändringar i brottsrubriceringarna. Betänkandet åtföljdes dock av tre avvikande meningar där det föreslogs att också brottsrubriceringarna borde ändras.

Åsikterna i remisskommentarerna gick isär i denna fråga. Något mer än hälften av remissinstanserna understödde de åsikter om ändring av brottsrubriceringarna som hade framförts i de avvikande meningarna, en tredjedel godkände arbetsgruppens förslag om att behålla brottsrubriceringarna och tre remissinstanser ansåg att saken borde utredas ytterligare eller bedömas i ett bredare perspektiv. Med anledning av remisskommentarerna kompletterades motiveringarna i det aktuella avsnittet, men det föreslås dock inte att brottsrubriceringarna ska ändras.

Brottsrubriceringen bör på ett träffande sätt beskriva och specificera brottet i fråga. Brottsrubriceringen har också en pedagogisk betydelse, och den kan inrikta t.ex. tillsynsmyndigheternas verksamhet. För många av faredelikten i strafflagen gäller att brottets beskaffenhet framgår direkt av brottsrubriceringen.

Abstrakt äventyrande (abstrakt fara) är ett komplext juridiskt begrepp, och det kan vara en krävande uppgift för de lokala tillsynsmyndigheterna att påvisa delikt med abstrakt fara. Det kan också vara svårare att bevisa ett äventyrande än t.ex. uppkomsten av skada. En ändrad brottsrubricering skulle dock inte undanröja problemet. Tillsynsmyndigheten behöver inte i polisanmälan ta ställning till den exakta brottsrubriceringen, utan det räcker med att klarlägga händelseförloppet. När det gäller att åtgärda tillsynsmyndigheternas eventuella tillämpningsproblem är t.ex. utbildning för myndigheterna ett effektivare tillvägagångssätt än en ändrad brottsrubricering.

En ändrad brottsrubricering kan inte antas ha någon allmän preventiv inverkan på miljöbrott. En sådan ändring skulle inte heller underlätta straffprocessen i anslutning till miljöförstöring. Oavsett brottsrubriceringen ska domstolen bedöma om det handlar om äventyrande eller förorsakande av skada, eftersom frågan påverkar bl.a. bestämmandet av straff och skadestånden. Domstolarna ska följaktligen alltjämt behandla bevis på uppkomsten av skada.

Äventyrande ingår i rekvisitet enligt bestämmelsen om miljöförstöring, eftersom det är meningen att redan det att fara orsakas ska vara straffbart. Dessutom är orsakande av skada straffbart. Om brottsrubriceringen syftade enbart på äventyrande, skulle brottsrubriceringen inte svara mot de situationer där skada har orsakats genom brottet. Miljöförstöring skiljer sig från t.ex. äventyrande av trafiksäkerheten, eftersom de skadliga effekter som orsakats i trafiken bedöms utifrån andra brottsrekvisit.

I strafflagen hänvisas det inte till äventyrande i sådana brottsrubriceringar där rekvisitet utöver äventyrande också inrymmer orsakande av skada för det skyddsobjekt som nämns i rubriceringen. Abstrakt äventyrande för skyddsobjektet är däremot straffbart enligt ett stort antal straffbestämmelser som gäller brott där brottsrubriceringen inte direkt hänvisar till äventyrande (t.ex. sedlighetssårande marknadsföring, brott mot kommunikationsfrid, spridande av information som kränker privatlivet, ärekränkning, olaga förföljelse, subventionsbedrägeri, sabotage, trafiksabotage, falskt alarm, främjande av terroristgrupps verksamhet, avkodnings-systemsbrott).

RP 55/2015 rd

Om brottsrubriceringarna behövde ändras skulle det bli fråga om i första hand mera generellt inriktade rubriceringar ("miljöbrott", "grovt miljöbrott" och "miljöbrott av oaktsamhet"). Inte heller en sådan ändring kan anses vara motiverad, eftersom en allmännare rubricering inte beskriver rekvisitet för brottet speciellt exakt. Den nuvarande brottsrubriceringen motsvarar innehållet i bestämmelsen och anger att det framför allt handlar om förorening av miljön.

Den nuvarande brottsrubriceringen togs i bruk 1995 som ett led i den andra etappen av totalreformen av strafflagen. Enligt regeringspropositionen (94/1993 rd) försökte man hitta så träffande benämningar som möjligt på sådana straffbestämmelser som överfördes till strafflagen från andra lagar, och bl.a. brottsrubriceringen miljöförstöring ansågs vara en sådan benämning. Åtminstone 27 olika bestämmelser i vår gällande lagstiftning innehåller hänvisningar till den nuvarande brottsrubriceringen. Det handlar således om en sådan vedertagen brottsrubricering i rättspraxis och lagstiftning i fråga om vilken det krävs vägande grunder för att den ska kunna ändras.

Av de skäl som anförts ovan föreslås det inga ändringar i brottsrubriceringarna.

DETALJMOTIVERING

1 Lagförslag

1.1 Strafflagen

48 kap. Om miljöbrott

1 §. Miljöförstöring. Läsbarheten förbättras genom tekniska ändringar. Avsikten är inte att ändra det straffbelagda området i sak. Det föreslås att den nuvarande 1 mom. 2 punkten delas upp på en ny 2 punkt och en ny 3 punkt och att den nuvarande 3 punkten delas upp på nya 4–6 punkter. Hänvisningarna till författningar i 1 mom. blir egna underpunkter, och i 3 mom. utformas hänvisningarna som 1–5 punkter.

Paragrafens motiveringar i sak ingår i bl.a. regeringspropositionerna 93/1994 rd (den ursprungliga straffbestämmelsen), 42/1995 rd (avtappningsstadgan för Saimen och Vuoksen), 128/1995 rd (ämnen som bryter ned ozonskiktet), 101/1998 rd (markanvändnings- och bygglagen), 84/1999 rd (2000 års miljöskyddslag), 76/2001 rd (ämnen som bryter ned ozonskiktet) 25/2004 rd (förordningen om farliga kemikalier), 52/2004 rd (genetiskt modifierade organismer, andra motsvarande skadliga förändringar i miljön), 184/2005 rd (långlivade organiska föreningar, 3/2007 rd (Reach-förordningen), 30/2007 rd (avfall, fluorerade växthusgaser), 43/2009 rd (CLP-förordningen), 157/2010 rd (ämnen som bryter ned ozonskiktet, tvätt- och rengöringsmedel), 199/2010 rd (avfallsdirektivet), 29/2011 rd (metalliskt kvicksilver och kvicksilverföreningar), 81/2011 rd (växtskyddsmedel), 38/2013 rd (kemikalielagen, kemikaliesäkerhetslagen, biosidförordningen, PIC-förordningen) och 214/2013 rd (den nya miljöskyddslagen).

2 §. Grov miljöförstöring. Det föreslås att två nya kvalifikationsgrunder fogas till paragrafen och att den nuvarande bestämmelsen i 1 mom. 2 punkten stryks. I den svenskspråkiga versionen av 1 mom. 1 punkt föreslås en språklig rättelse.

Enligt 1 mom. 2 punkten i förslaget ska straff för grov miljöförstöring dömas ut, om vid miljöförstöring eftersträvas avsevärd ekonomisk vinning och brottet även bedömt som en helhet är grovt. Denna grund har använts i flera bestämmelser om en grov gärningsform i samband med ekonomisk verksamhet (grovt skattebedrägeri, grovt arbetspensionsförsäkringsavgiftsbedrägeri, grovt olovligt brukande, grovt djurskyddsbrott, grovt jaktbrott, grovt döljande av olagligt byte, grovt narkotikabrott, grovt alkoholbrott).

Även om miljön är det primära skyddsobjekt som skyddas genom straffbestämmelserna om miljöförstöring, har brottet ur gärningsmannens synvinkel ofta karaktären av ett ekonomiskt brott. Den materiella lagstiftningen om miljöskydd inrymmer olika förpliktelser som medför kostnader för aktörerna. Man försummar den materiella lagstiftningen för att undgå dessa miljöskyddsrelaterade kostnader, och brottet medför därmed ekonomisk vinning för gärningsmännen. Ju större kostnader man försöker undgå genom gärningen, desto klandervärdare kan gärningen anses vara också med tanke på miljöskyddet.

Avsevärd ekonomisk vinning kan eftersträvas t.ex. när man inom näringsverksamhet gör sig skyldig till brott genom att bolagets hela affärsverksamhet bygger på miljöförstöring t.ex. genom bortskaffning av avfall eller bolaget bedriver omfattande tillståndspliktig verksamhet helt utan miljötillstånd eller genom att klart bryta mot tillståndsvillkoren. Också omfattande för-

summelse av dyra kontrollskyldigheter kan innebära en strävan efter avsevärd ekonomisk vinning.

Även om man inom näringsverksamhet alltid strävar efter ekonomisk vinning ska dock inte alla brott i samband med näringsverksamhet bedömas som grova. För att grunden ska bli tillämplig ska den ekonomiska vinning som eftersträvats genom brottet vara avsevärd. Det är förhållandevis vanligt att de grova gärningsformerna av ekonomiska brott innebär en situation där avsevärd vinning eftersträvas. Vad som betraktas som avsevärd vinning kan ofta inte entydigt sägas på basis av lagberedningshandlingarna för bestämmelserna i fråga. Ibland har bedömningen av bestämmelserna förankrats i t.ex. rättspraxis i fråga om grovt skattebedrägeri eller grov stöld. I förarbetena till missbruk av insiderinformation har det å andra sidan konstaterats att en rätlinjig jämförelse med t.ex. stöld skulle leda till att samtliga gärningar inom ekonomisk verksamhet måste betraktas som grova. Bedömningen bör snarare göras i förhållande till den vinst som i allmänhet kan förväntas genom ett brott av motsvarande storlek (RP 254/1998 rd, s. 24). Ett entydigt värde på beloppet av avsevärd vinning kan således inte heller ges i fråga om grov miljöförstöring.

På samma sätt som i fråga om många andra grova gärningsformer förutsätter bestämmelsen inte att avsevärd ekonomisk vinning uppnås, utan enbart en strävan efter vinning räcker till. Vid grov miljöförstöring kommer den ekonomiska vinningen till uttryck framför allt som den inbesparing som eftersträvats. Exempelvis försummelser vid avfallsbehandling eller utsläpp av avfall i miljön kan medföra lägre kostnader än behandlingen av avfall i enlighet med bestämmelserna. Skillnaden mellan kostnaderna ska betraktas som sådan ekonomisk vinning som avses i bestämmelsen. Som vinning kan också beaktas värdet i euro av den konkurrensfördel som eftersträvats genom brottet, om värdet är högre än den inbesparing som direkt eftersträvats. Exempelvis inom företagsverksamhet kan den kostnadsfördel som uppnåtts genom försummelse av avfallsbehandlingen flyttas över till fördelaktigare priser, vilket leder till en ökad marknadsandel. Vinstbeloppet motsvarar då värdet på denna nya affärsverksamhet.

Grov miljöförstöring är straffbar både när gärningen begås uppsåtligen och när den begås av grov oaktsamhet. Det ska dock krävas avsiktsuppsåt för den omständighet som utgör kvalifikationsgrund. Av ordalydelsen ("eftersträvas") framgår att det ska vara gärningsmannens avsikt att få ekonomisk vinning. Det handlar om en ansvarsförutsättning som gäller gärningsmannens subjektiva föresats, även om man i praktiken i väsentlig grad måste sluta sig till avsikten utifrån gärningens beskaffenhet eller andra omständigheter. Uppsåt krävs däremot inte t.ex. när det gäller följderna av gärningen. Till denna del räcker det med grov oaktsamhet, vars förutsättningar bestäms enligt 3 kap. 7 § 2 mom. i strafflagen.

Liknande bestämmelser i strafflagen gäller bl.a. grovt djurskyddsbrott som avses i 17 kap. 14 a §, grovt jaktbrott som avses i 48 a kap. 1 a § och missbruk av insiderinformation som avses i 51 kap. 1 §. Alla dessa innehåller ett rekvisit som uttrycker strävan efter ekonomisk vinning ("eftersträvas avsevärd ekonomisk vinning" eller "för att bereda sig eller någon annan ekonomisk vinning") men är trots det straffbara gärningar också när de begås av grov oaktsamhet.

Enligt den föreslagna 3 punkten ska brottet kunna betraktas som grov miljöförstöring, om brottet begås särskilt planmässigt och brottet även bedömt som en helhet är grovt. Ett brott som begås enligt en överlagd plan ska vid skuldbedömningen betraktas som mera klandervärdt än ett brott som begås av ett infall. Grunden används i strafflagen i samband med flera grova gärningsformer (t.ex. grovt skattebedrägeri och grovt ocker).

Brottet ska kunna bedömas som grovt, om det har begåtts på ett så omfattande och systematiskt sätt att gärningen tyder på särskild planmässighet. Brottet kan anses ha begåtts särskilt

RP 55/2015 rd

planmässigt också när det har föregåtts av omfattande förberedelser eller förhandsarrangemang som syftar till att förhindra att det uppdragas (RP 66/1988 rd, s. 61 och 135/II). Planmässighet kan komma fram också i samband med en gärning av engångsnatur.

Särskild planmässighet kan visas t.ex. av att man minskar risken för att bli fast genom att vilseleda myndigheterna eller lämna felaktiga uppgifter eller av att man inom yrkes- eller näringsverksamhet ordnar verksamheten så att lagen systematiskt överträds som en del av verksamheten.

Särskild planmässighet kan visas också genom samverkan mellan olika brottsgärningsmän. Det förutsätts dock inte en organiseringsgrad på samma nivå som i en sådan organiserad kriminell sammanslutning som avses i 17 kap. 1 a § 4 mom. i strafflagen. Den särskilda planmässigheten förutsätter således inte nödvändigtvis t.ex. en hierarkisk organisering, en strukturerad arbetsfördelning eller upprepad eller fortgående verksamhet (RP 183/1999 rd). Endast det att flera personer verkar i samråd visar dock inte på särskild planmässighet, om inte verksamheten är knuten till en förhandsplan.

Att den brottsliga verksamheten är planmässig är enligt 6 kap. 5 § 1 punkten i strafflagen en straffskärpningsgrund. Eftersom särskild planmässighet enligt förslaget ingår i rekvisitetet för grov miljöförstöring, kan den allmänna skärpningsgrunden planmässighet tillämpas på grov miljöförstöring endast om planmässigheten är exceptionellt framträdande och minutiös. Även om den allmänna skärpningsgrunden inte tillämpas, ska graden av planmässighet dock beaktas som en särskild straffmättningsgrund (se RP 44/2002 rd, s. 172/II och 193/II).

Det föreslås att den *nuvarande 2 punkten* stryks, eftersom de situationer som avses i punkten till betydande delar ingår i den föreslagna straffskärpningsgrunden särskild planmässighet och eftersom de också omfattas av bestämmelserna i den allmänna delen i strafflagen. Ändringen är närmast av teknisk natur och avsikten är inte att ändra straffbestämmelsens tillämpningsområde i sak. Avsikten är inte heller att ändra praxis som innebär att de fall där det handlar om ett förfarande i strid med en myndighets påbud eller förbud bedöms strängare än andra. Förfaranden i strid med en myndighets påbud eller förbud ska i sak leda till en lika sträng påföljd som tidigare.

Av regeringens proposition 94/1993 rd framgår att den nuvarande straffskärpningsgrunden är avsedd att gälla situationer där den som gjort sig skyldig till miljöförstöring trots ett ingripande av en myndighet fortsätter sin verksamhet som förut i strid med en myndighets bindande påbud eller förbud i ett enskilt fall. Enligt motiveringen meddelas sådana påbud och förbud som avses i bestämmelsen inte lättvindigt i praktiken och inte i onödan.

Om ett brott begås trots ett påbud eller förbud som meddelats med anledning av tidigare förorening av miljön eller något annat förfarande som avses i 1 § ska det ofta kunna anses att brottet har begåtts särskilt planmässigt. Brottet är då alltid överlagt och vanligen t.ex. på grund av verksamhetens omfattning även i övrigt förenat med planmässighet (t.ex. omfattande förberedelser eller verkställighetsåtgärder). Ett förfarande i strid med påbud eller förbud beaktas också vid totalbedömningen av hur grovt brottet är.

Ett förfarande i strid med påbud eller förbud inverkar dessutom på det straff som bestäms för såväl miljöförstöring som grov miljöförstöring. Att brottet begås på det sätt som avses i den nuvarande 2 punkten innebär en hög grad av tillräknande, vilket i enlighet med 6 kap. 4 § i strafflagen ska beaktas när straffet bestäms. I regeringens proposition gällande straffrättens allmänna läror (RP 44/2002 rd) sägs att ju medvetnare gärningsmannen är om de gärnings- och straffbarhetsrelaterade omständigheterna, desto uppenbarare är likgiltigheten för andras

skyddade intressen. Också den skärpningsgrund som avses i 6 kap. 5 § 5 punkten i strafflagen kan bli tillämplig på särskilda villkor som framgår av bestämmelsen.

Det föreslås en språklig rättelse i 2 mom.

4 §. Miljöförstöring av oaktsamhet. Den hänvisning till 1 § 1 mom. 2 eller 3 punkten som ingår i 2 punkten ändras med anledning av ändringarna i 1 § så att det hänvisas till 1 § 1 mom. 2–6 punkten. Avsikten är inte att ändra bestämmelsen i sak, utan det är fråga om en rättelse av teknisk natur.

5 a §. Grovt naturskyddsbrott. Det föreslås att en ny 5 a § om grovt naturskyddsbrott fogas till kapitlet. I paragrafen förtecknas grunderna för en tillämpning av bestämmelsen om den grova gärningsformen. Förteckningen är uttömmande på det sätt som omfattats vid totalreformen av strafflagen. Ett brott kan uppfylla flera av de kvalifikationsgrunder för grovt naturskyddsbrott som föreslås i paragrafen. Detta ska kunna beaktas vid helhetsbedömningen av brottet och vid straffmätningen. Dessutom ska brottet också bedömd som en helhet vara grovt.

Straff för grovt naturskyddsbrott ska enligt den föreslagna 1 punkten dömas ut, om genom brottet förorsakas allvarlig fara eller skada för bevarandet av en art, ett naturområde eller något annat naturföremål med beaktande av att den art som är föremål för brottet är synnerligen sällsynt eller hotad eller att den fara eller skada som vållas är långvarig eller omfattande.

Genom bestämmelsen skyddas bevarandet av naturens mångfald. Allvarlig fara för bevarandet av en art, ett naturområde eller något annat naturföremål innebär samtidigt skada för naturens mångfald. Enligt 1 § 1 punkten i naturvårdslagen är ett syfte med den lagen att bevara naturens mångfald. I fråga om naturens mångfald hänvisas det i lagens förarbeten (RP 79/1996 rd) till konventionen om biologisk mångfald (Riokonventionen, FördrS 78/1994). Med biologisk mångfald avses enligt artikel 2 i konventionen ”variationsrikedomen bland levande organismer av alla ursprung, inklusive från bland annat landbaserade, marina och andra akvatiska ekosystem och de ekologiska komplex i vilka dessa ingår; detta innefattar mångfald inom arter, mellan arter och av ekosystem”. Begreppet ’ekosystem’ inrymmer också den livlösa naturen.

Med bevarande avses att föremålen för skyddet förskonas från att försvinna, förstöras, skadas eller utrotas. Med bevarande avses dessutom att möjligheterna att bevara och skydda en art, ett naturområde eller något annat naturföremål inte avsevärt försämras till följd av gärningen. För att naturvårdslagens syften ska uppnås gäller enligt dess 5 § att naturvården ska utformas så att en skyddsnivå som är gynnsam för landets naturtyper och vilda arter kan uppnås och bibehållas. Skyddsnivån för en naturtyp är gynnsam då dess naturliga utbredningsområde och totala areal räcker till för att på sikt trygga att naturtypen och ekosystemets struktur och funktion bibehålls samt då skyddsnivån för de arter som är karakteristiska för naturtypen är gynnsam. Skyddsnivån för en art är gynnsam då arten på sikt kan bibehålla sin livskraft i sin naturliga omgivning. En gärning som allvarligt äventyrar möjligheterna att uppnå eller bibehålla en gynnsam skyddsnivå för en art eller en naturtyp kan således medföra allvarlig fara också för bevarandet av arten eller naturtypen.

Storleken på faran eller skadan för bevarandet av en art, ett naturområde eller ett annat naturföremål och därmed även för naturens mångfald ska bedömas som en helhet. Sammankopplingen av att den art som är föremål för brottet är synnerligen sällsynt eller hotad och att faran eller skadan är långvarig och omfattande har betonats genom att bestämmelsen framhäver dessa faktorer som grunder för bedömningen av hur allvarlig faran eller skadan är.

RP 55/2015 rd

Exempelvis en kortvarig fara eller skada ska således vara mera omfattande än en långvarigare för att den föreslagna bestämmelsen i 5 a § 1 mom. 1 punkten ska kunna tillämpas. Skadans varaktighet är alltså en delfaktor vid bedömningen av hur allvarlig skadan är. Analogt gäller att ett brott som riktats mot en sällsynt art som kräver särskilt skydd inte nödvändigtvis uppfyller brottsrekvisitet för grovt naturskyddsbrott, om brottet inte långvarigt äventyrar artens överlevnad.

Med den art som är föremål för brottet avses bl.a. ett djur, en växt eller något annat naturföremål som förstörts eller skadats och som avses i 5 § 1 mom. 1 punkten i strafflagen samt ett föremål som avses i 2 eller 3 punkten. När det gäller i 47 § i naturvårdslagen avsedda platser där arter förekommer, i 49 § 1 mom. avsedda platser där individer förökar sig och rastar och i 39 § 2 mom. avsedda boträd avses med den art som är föremål för brottet den art för vars skydd de nämnda platserna har skyddats eller fridlysts.

Att den art som är föremål för brottet är synnerligen sällsynt eller hotad syftar bl.a. på artens spridning eller stammens storlek, behovet av skydd, stammens reproduktionsförmåga och risken för att arten försvinner. Bestämmelsen förutsätter att arten är synnerligen sällsynt eller synnerligen hotad. Det ska i allmänhet inte räcka med att brottet riktas mot en art som konstaterats vara hotad, om inte gärningen t.ex. riktas mot flera individer eller om inte artens hotklassificering stiger till följd av gärningen.

De arter som berörs är t.ex. hotade arter som avses i 46 § i naturvårdslagen och i 21 § i naturvårdsförordningen, arter som kräver särskilt skydd och som avses i 47 § 1 mom. i den lagen och i 22 § i den förordningen samt de djurarter som nämns i bilaga IV (a) och de växtarter som nämns i bilaga IV (b) till habitatdirektivet och till vilka det hänvisas i 49 § i naturvårdslagen. Arter som kräver särskilt skydd är bl.a. saimensäl, kungsörn, havsörn, fjällgås, pilgrimsfalk och vitryggig hackspett, arter som nämns i bilaga IV (a) till habitatdirektivet, bl.a. fransfladdermus, apollofjäril och tjockskalig målarmussla samt arter som nämns i bilaga IV (b), bl.a. nipsippa. För tydlighetens skull kan det konstateras att det att arten är hotad eller att arten kräver särskilt skydd inte i och för sig har någon direkt rättsverkan. För att ansvar för naturskyddsbrott ska kunna inträda enligt grundrekvisitet ska arten dessutom vara skyddad eller fridlyst.

På de arter som avses i bilaga A och bilaga B till CITES-förordningen ska i allmänhet tillämpas en annan kvalifikationsgrund än den som nämns i den föreslagna 1 punkten, eftersom gärningssätten (införsel i landet, utförsel ur landet, transport, köp, erbjudande att köpa, förvärv för kommersiella ändamål, offentlig förevisning i kommersiellt syfte, användning i vinstsyfte, försäljning, innehav för försäljning, saluföring eller transport för försäljning) enligt det grundrekvisit i 5 § 1 mom. 3 punkten i strafflagen som gäller dessa arter vanligen inte medför en sådan allvarlig fara för artens bevarande som avses i den föreslagna punkten. I dessa fall kan ansvaret för grovt naturskyddsbrott basera sig främst på att avsevärd ekonomisk vinning eftersträvas (2 punkten) eller att brottet begås särskilt planmässigt (3 punkten).

Vid bedömningen av den orsakade faran för bevarandestatusen ska hänsyn tas till antalet organismer som är föremål för brottet och antalet i proportion till artens spridning, stammens storlek och stammens reproduktionsförmåga. Den föreslagna tillämpningsgrunden gäller i praktiken fall där ett naturskyddsbrott riktas mot ett stort antal individer eller en stor mängd olika arter. Ju större risk gärningen medför för att den art eller t.ex. den skyddade naturtyp som är föremål helt och hållet försvinner på sikt till följd av gärningen eller att den plats där den förekommer krymper väsentligt, desto större bör faran eller skadan anses vara med tanke på bevarandestatusen. Ett brott mot en enda individ ska vanligen kunna uppfylla kvalifikationsgrunden bara om individen utgör en väsentlig del av artens hela stam. Skadan är då vanli-

gen också långvarig. Rekvisitet ska kunna uppfyllas t.ex. vid dödande av en individ av en art som förökar sig långsamt och vars stam består av högst några hundra individer. Rekvisitet kan således uppfyllas t.ex. vid dödande av en enskild saimensäl, dock förutsatt att brottet även bedömt som en helhet är grovt. Rekvisitet kan också uppfyllas genom uppsåtlig förstöring av en enda plats där den synnerligen hotade flodpärlmusslan förekommer, t.ex. förstöring genom muddring eller byggande.

Vid bedömningen av faran eller skadan för bevarandestatusen och för naturens mångfald ska hänsyn kunna tas också till de riktgivande värden för fridlysta djur och växter som representanter för sin art som miljöministeriet fastställt med stöd av 59 § i naturvårdslagen. Värdena har senast fastställts genom miljöministeriets förordning om riktgivande värden på fridlysta djur och växter (9/2002). Värdena återspeglar bl.a. artens reproduktionsförmåga och kräsenhet med avseende på t.ex. livsmiljön, artens behov av skydd och stammens storlek. Det lägsta fastställda värdet är för närvarande 17 euro (t.ex. mullvad, lövsångare och bofink) och det högsta är 9 755 euro (saimensäl). Förutom för saimensäl har ett ganska högt värde fastställts för t.ex. fjällräv och havsörn (7 400 euro), större skrikörn (6 728 euro), fjällgås och jaktfalk (6 391 euro), flodiller (5 382 euro) och kungsörn (4 877 euro). I fråga om fridlysta växter och mossor har det inte fastställts något värde på förhand, utan enligt 11 § i förordningen ska man vid påförande av förverkandepåföljd i fråga om dem inhämta utlåtande av närings-, trafik- och miljöcentralen. Om de organismer som är föremål för brottet har synnerligen stort värde som representanter för sin art indikerar detta vanligen att också den fara eller skada för artens överlevnad som avses i den föreslagna bestämmelsen ska betraktas som (synnerligen) allvarlig.

Det går inte att sätta några exakta tidsmässiga gränser för farans eller skadans långvarighet. Faran eller skadan ska dock vara så bestående till sin natur att det inte är fråga om en händelse som är snabbt övergående. Långvarigheten syftar på skador som fortgår under flera månader eller till och med år eller är bestående. Graden av allvarlighet hos en skada för ett område ökar av att gärningen innebär att en individ eller flera individer av den art som utgör en viktig grund för skyddet av ett skyddsområde förstörs eller att karakteristiska drag hos den naturtyp som utgör grund för skyddet av ett naturskyddsområde försämras.

Begreppet långvarighet hänför sig förutom till områdena även till artskyddet: om man genom gärningen t.ex. förstör hela stammen av en art permanent på ett visst område eller en individ eller flera individer av en art som sprider sig mycket långsamt på en av artens sällsynta förekomstplatser ska detta beaktas vid bedömningen av hur stor skadan är. Exempelvis uppsåtlig förstöring av en djur- eller växtart genom total utrotning ska i princip betraktas som ett grovt naturskyddsbrott. Vid bedömningen av långvarigheten ska de lokala förhållandena beaktas. I t.ex. Lappland kan skogsförnyelse ta längre tid än i Södra Finland.

Farans eller skadans omfattning ska gälla framför allt alla områden som kräver skydd eller är fridlysta. Att faran för bevarandet av arten, naturområdet eller något annat naturföremål är omfattande innebär att verksamheten försämrar mångfalden t.ex. på ett geografiskt sett stort område eller berör flera arter. Det är i dessa fall fråga om större skador eller fara för sådana skador än normalt. Vid bedömningen av omfattningen granskas framför allt arealen på det förstörda eller skadade område som är föremål för brottet, inte t.ex. områdets andel av den totala arealen av det skyddsområde som är föremål för brottet. Exempelvis förstöring av viktiga skyddsvärden på ett vidsträckt naturskyddsområde eller avverkning av vidsträckt gammal skog i t.ex. ett naturreservat som avses i naturvårdslagen ska kunna uppfylla rekvisitet för grovt naturskyddsbrott. Å andra sidan ska också ett brott på ett litet område kunna betraktas som grovt, om t.ex. den berörda naturtypen är mycket sällsynt. Skadan är då av långvarig natur.

Med fara avses i den föreslagna bestämmelsen en konkret fara. Detta framgår av att uttrycket "vållas" används i bestämmelsen. Det förutsätts att skadan redan har varit nära att uppkomma. Denna omständighet inverkar även på preskriptionstiden för gärningen. I enlighet med 8 kap. 2 § i strafflagen ska preskriptionstiden för ett grovt naturskyddsbrott börja löpa först från det att den verkan (i detta fall skadan eller den konkreta faran för skada) som förutsätts i brottsrekvisitet inträdde.

Enligt den föreslagna 2 punkten ska straff för grovt naturskyddsbrott dömas ut, om avsevärd ekonomisk vinning eftersträvas genom naturskyddsbrottet. Det är meningen att kvalifikationsgrunden i princip ska tillämpas på motsvarande sätt som i fråga om grov miljöförstöring. Grunderna för tillämpningen av bestämmelsen har beskrivits i detaljmotiveringen till 2 § 1 mom. 2 punkten. En strävan efter avsevärd ekonomisk vinning kan visas t.ex. av ett högt kommersiellt värde på föremål som illegalt avskilts från sin omgivning, förts in i landet eller förts ut ur landet eller att det finns färdigt organiserade försäljningskanaler. Dessutom ska gärningen även bedömd som en helhet vara grov.

Bedömningen av vinningen utgår från nettoprincipen, på samma sätt som i fråga om de förverkandepåföljder som avses i 10 kap. i strafflagen. I likhet med förverkandepåföljderna ska dock inte alla kostnader till följd av brottet nödvändigtvis vara avdragsgilla. Också vid naturskyddsbrott kan den ekonomiska vinningen komma till uttryck som en inbesparing eller konkurrensfördel. Vid ett byggprojekt kan t.ex. åtgärder för att förstöra fridlysta objekt resultera i lägre kostnader än åtgärder som innebär att man iakttar fridlysningsbestämmelserna.

Tillämpning av grunden ska inte villkoras av att gärningsmannen strävar efter en omedelbar realisering av vinsten, utan den ekonomiska vinningen kan också komma till uttryck som t.ex. värdestegring för fastigheten. Åtgärder som förstör ett fridlyst objekt kan t.ex. möjliggöra byggande, varvid fastighetens värde kan stiga betydligt i och med att byggnadsrätt erhålls eller byggnadsrätten utökas. Vinsten bör dock även då kunna mätas i pengar. Om gärningssättet är införsel i landet eller förstöring av ett skyddat eller fridlyst djur, ska dock en strävan efter ekonomisk vinning vanligen villkoras av gärningsmannens avsikt att sälja eller annars kommersiellt tillgodogöra sig föremålet för brottet. Att tillgodogöra sig till och med ett värdefullt föremål av detta slag endast i egna hemförhållanden visar i allmänhet inte den strävan efter avsevärd vinning som förutsätts enligt kvalifikationsgrunden, men gärningen kan då komma att bedömas med stöd av de andra grunderna i paragrafen.

Om gärningsmannen skulle ha kunnat få skyddsbaserad ersättning t.ex. med stöd av 53 § i naturvårdslagen, ska man vid bedömningen av den ekonomiska vinningen vanligen inte kunna dra av ersättningen från de inkomster som fåtts genom brottet, om det förfarande som uppfyller rekvisitet inte skulle ha fått vidtas ens i det fallet att ersättning skulle ha betalats. Som exempel kan nämnas att om man vid avverkning av skog uppsåtligt har förstört en med stöd av 49 § 1 mom. i naturvårdslagen fridlyst plats där en art förökar sig och rastar kan man vid bedömningen av om den ekonomiska vinningen är avsevärd inte från inkomsten av virkesförsäljning dra av den ersättning som gärningsmannen på grund av betydelsefull olägenhet skulle ha kunnat få med stöd av 53 § 1 mom. i naturvårdslagen, eftersom platsen där arten förökar sig och rastar inte ens då skulle ha fått förstöras.

Avsevärd ekonomisk vinning kan eftersträvas t.ex. när kommersiellt värdefulla skyddsobjekt olovligt förs in i landet eller innehålls för försäljning. Grunden kan komma i fråga också i samband med bygg- eller vattenbyggnadsprojekt, drivning eller marktäkt, om ett skyddsobjekt förstörs eller skadas genom projektet och medför avsevärd ekonomisk vinning.

I vissa fall kan en strävan efter avsevärd ekonomisk vinning komma i fråga först vid verksamhet under en längre tid. Gärningarna ska dock ha ett tidsmässigt och lokalrelaterat samband, vilket ska bedömas med iakttagande av vedertagna straffrättsliga principer. Exempelvis när flera skyddade föremål avskiljs från sin omgivning under en tid av flera veckor eller månader och säljs till samma aktör i syfte att få avsevärd ekonomisk vinning ska gärningen kunna ses som ett enda grovt naturskyddsbrott i stället för flera olika naturskyddsbrott.

Enligt den föreslagna 3 punkten ska gärningen kunna bedömas som grovt naturskyddsbrott om brottet begås särskilt planmässigt. Brottets särskilda planmässighet ska bedömas enligt samma kriterier som grov miljöförstöring. I detaljmotiveringen till 2 § 1 mom. 3 punkten har det redogjorts för förutsättningarna för tillämpning av grunden. För tillämpning förutsätts det att gärningen eller förberedelserna är omfattande, men å andra sidan kan redan ett brott som riktar mot ett enda fridlyst djur, beroende på omständigheterna, vara särskilt planmässigt.

Särskild planmässighet kan visas t.ex. genom att det har organiserats kommersiella distributionskanaler eller att man som ett led i verksamheten också begått andra brott, t.ex. upprättat förfalskade eller falska handlingar. Även ett förfarande i strid mot en myndighets uttryckliga anvisning eller beslut i ett enskilt fall kan tyda på särskild planmässighet, om brottet även bedömt som en helt kan betraktas som grovt.

Rekvisitet innehåller också en sådan *helhetsbedömningsklausul* om grova brott som man gick in för i samband med totalreformen av strafflagen. För tillämpning av bestämmelsen förutsätts det således att gärningen förutom att den uppfyller en enskild kvalifikationsgrund också bedömd som en helhet är grov. Det att kvalifikationsgrunden är för handen skapar ett slags presumtion om brottets grovhetsgrad. Att kvalifikationsgrunden uppfylls räcker dock inte ensamt till för att brottet bedömt som en helhet ska anses vara grovt. Vid bedömningen ska man i ett helhetsperspektiv väga in faktorer som talar såväl för som emot att gärningen som en helhet ska betraktas som grov. (Se LaUB 4/2014 rd och HD 2013:57.)

Redan det sätt på vilket kvalifikationsgrunden tar sig uttryck kan vara så exceptionellt skadligt eller farligt att det direkt ger anledning till att bedöma brottet som grovt även bedömt som en helhet. För att gärningen ska bedömas som grov förutsätts det då inte att man utöver kvalifikationsgrunden kan fastställa andra omständigheter som visar att gärningen är grov. Ju mer gränsen för tillämpning av kvalifikationsgrunden överskrids, desto grövre ska brottet betraktas som vid en helhetsbedömning.

Utöver kvalifikationsgrundens uttrycksform kan man vid helhetsbedömningen också fästa avseende vid bl.a. antalet uppfyllda kvalifikationsgrunder och de bedömningsgrunder som de andra kvalifikationsgrunderna ger uttryck för även om dessa andra kvalifikationsgrunder inte uppfylls. Exempelvis brottets planmässighet kan beaktas vid helhetsbedömningen, även om det inte uppfyller villkoren för den kvalifikationsgrund som nämns i 3 punkten. Principen kan tillämpas också när ett brott mot ett område förutom mot själva området också har riktats mot skyddade arter. Även om brottet inte i fråga om artskyddet uppfyller kvalifikationsgrunden enligt 1 punkten kan det att arterna är sällsynta och hotade samt omfattningen av den skada som orsakats dem, t.ex. antalet individer, beaktas vid helhetsbedömningen av hur grovt brottet är och vid straffmätningen.

Vid helhetsbedömningen kan avseende också fästas vid hur skadlig och farlig brottet är, motiven till gärningen, graden av uppsåt samt de skärpningsgrunder som avses i 6 kap. 5 § i strafflagen och de lindringsgrunder som avses i dess 6 § till den del de gäller det brott som begåtts. När de omständigheter som avses i bestämmelserna om bestämmande av straff har beaktats på

ett förmildrande sätt vid helhetsbedömningen gäller det att komma ihåg att beakta dem också när straffet bestäms.

I fråga om områdesskyddet ska också behovet av och syftet med skyddet av det område som är föremål för brottet kunna beaktas vid helhetsbedömningen av brottet. Även om ett enskilt skyddat naturområde skadas vid brottet, t.ex. genom att skog obehörigen fälls på ett naturskyddsområde, ska brottet inte nödvändigtvis bedömt som en helhet betraktas som grovt, om gärningen trots allt inte äventyrar t.ex. bevarandet av de naturtyper som förekommer på området och inte riktas mot skyddade arter. Så kan det förhålla sig främst när området har skyddats enbart på grund av att det är speciellt naturskönt (10 § 2 mom. 4 punkten i naturvårdslagen) och inte på grund av sina naturvärden eller för bevarande av naturens mångfald (t.ex. 1, 2, 5 och 6 punkten). Även ett sådant brott ska dock kunna betraktas som grovt vid en helhetsbedömning, om genom brottet t.ex. eftersträvas synnerligen avsevärd ekonomisk vinning. Att området hör till nätverket Natura 2000, som nämns i 10 kap. i naturvårdslagen, ska dessutom kunna beaktas på ett straffskärpande sätt vid helhetsbedömningen.

Vid helhetsbedömningen kan man som en strafflindrande omständighet också anse att undantagslov de facto skulle ha kunnat fås för gärningen med stöd av t.ex. 27, 28 eller 31 §, 48 § 2 mom. eller 49 § 3 eller 4 mom. i naturvårdslagen och att det genom brottet inte förorsakas i 1 punkten avsedd fara för bevarandet av en art, ett naturområde eller något annat naturföremål.

Det bör noteras att utöver rekvisitet för grovt naturskyddsbrott kan även andra brottsrekvisit vara tillämpliga på samma gärning. Dessa situationer bör avgöras från fall till fall enligt de allmänna principerna om *lagkonkurrens*.

Exempelvis förstöring av ett naturskyddsområde genom bränning kan också uppfylla rekvisitet för sabotage enligt 34 kap. 1 § i strafflagen eller grovt sabotage enligt 3 § i det kapitlet; andra former av förstöring kan i sin tur uppfylla rekvisitet för t.ex. skadegörelsebrott enligt 35 kap. 1–3 § i strafflagen. Genom bestämmelserna om naturskyddsbrott skyddas inte egendom eller liv eller hälsa, och därför tilldöms straff för dessa brott separat. Det skyddade objektet vid naturskyddsbrott omfattar inte heller skydd av djur mot lidande, och om dödandet av ett skyddat djur innefattar att djuret orsakats onödigt lidande kan gärningen följaktligen bestraffas förutom som naturskyddsbrott eller grovt naturskyddsbrott också som djurskyddsbrott enligt 17 kap. 14 § i strafflagen eller som grovt djurskyddsbrott enligt 14 a § i det kapitlet.

På de grunder som framgår av allmänna motiveringen föreslås det att straffet för grovt naturskyddsbrott ska vara fängelse i minst fyra månader och högst fyra år. Straffskalan motsvarar straffskalan för grova ekonomiska brott.

I 2 mom. föreslås en bestämmelse om straffbart försök. Även om ett grovt naturskyddsbrott ska vara straffbart också när det begås av grov oaktsamhet kan enligt 5 kap. 1 § i strafflagen försök vara straffbart endast som försök till ett uppsåtligt brott.

1.2 Naturvårdslagen

58 §. Straff. I det gällande 1 mom. ingår en hänvisande bestämmelse enligt vilken om straff för miljöförstöring eller för naturskyddsbrott som strider mot naturvårdslagen föreskrivs i 48 kap. 1–5 § i strafflagen. Det föreslås att bestämmelsen formuleras som en informativ hänvisning enligt vedertagen lagstiftningspraxis och kompletteras med en hänvisning till den nya 5 a § som gäller grovt naturskyddsbrott. Det föreslås dessutom att den svenska språkdräkten moderniseras.

1.3 Lagen om skydd av valar och arktiska sälar

4 §. I paragrafen sägs att om straff för naturskyddsbrott som begåtts i strid med lagen om skydd av valar och arktiska sälar föreskrivs i 48 kap. 5 § 2 mom. i strafflagen. Det föreslås att bestämmelsen formuleras som en informativ hänvisning enligt vedertagen lagstiftningspraxis och kompletteras med en hänvisning till den nya 5 a §. Det föreslås dessutom att den svenska språkdräkten moderniseras.

1.4 Lagen om Finlands ekonomiska zon

11 §. *Miljöbrott i den ekonomiska zonen.* I paragrafen föreskrivs det om de straffbestämmelser om miljöbrott som ska tillämpas i Finlands ekonomiska zon. I den ekonomiska zonen tillämpas bl.a. bestämmelserna om naturskyddsbrott i 48 kap. 5 § i strafflagen och bestämmelserna om naturskyddsförseelse i 58 § 2 mom. i naturvårdslagen. Det föreslås därför att även en hänvisning till bestämmelserna om grovt naturskyddsbrott i 48 kap. 5 a § i strafflagen fogas till bestämmelsen. För tydlighetens skull fogas till bestämmelsen en hänvisning också till den lagstiftning som nämns i 4 §. Hänvisningen till 224 § i miljöskyddslagen stryks som obehövlig eftersom paragrafen inte innehåller någon straffbestämmelse utan endast en informativ hänvisning.

1.5 Lagen om Forststyrelsens jakt- och fiskeövervakning

9 §. *Omhändertagande.* I 4 mom. föreskrivs det om en jakt- och fiskeövervakares rätt att ta hand om föremålet för eller hjälpmedlet vid ett naturskyddsbrott som avses i 48 kap. 5 § i strafflagen eller en naturskyddsförseelse som avses i 58 § i naturvårdslagen. Det föreslås att även en hänvisning till bestämmelserna om grovt naturskyddsbrott i 48 kap. 5 a § i strafflagen fogas till bestämmelsen.

2 Ikraftträdande

Lagarna förslås träda i kraft vid en klar och tydlig tidpunkt, t.ex. den 1 januari 2016.

I fråga om ikraftträdandet iakttas vad som i 3 kap. 2 § i strafflagen föreskrivs om strafflagens tillämplighet i tiden. Därför behövs det ingen separat övergångsbestämmelse.

3 Förhållande till grundlagen samt lagstiftningsordning

Enligt 20 § i grundlagen bär var och en ansvar för naturen och dess mångfald samt för miljön och kulturarvet.

Enligt regeringens proposition (RP 309/1993 rd, detaljmotivering till 14 a § i regeringsformen) avser bestämmelsen att betona att det till skyddet för naturen och den övriga miljön också ansluter sig sådana värden som inte kan återföras som individers fri- och rättigheter. Till denna del kan allas förpliktelser gentemot naturen anses antingen ha sin utgångspunkt i naturens egenvärde eller vara ett uttryck för en rättighet som odelad tillkommer alla människor. Delområden av naturens mångfald, som avses i bestämmelsen, är bl.a. djur- och växtrikets genetiska rikedom samt ett effektivt skydd för alla oförnybara naturresurser.

RP 55/2015 rd

Grundlagens bestämmelse är till sin karaktär närmast en programförklaring, och den förverkligas genom stöd och förmedling av annan lagstiftning. Enligt det gällande 2 mom. ska det allmänna verka för att alla tillförsäkras en sund miljö. Enligt detaljmotiveringen i regeringens proposition inverkar bestämmelsen först och främst på lagstiftarens och andra normgivares verksamhet.

Straffbestämmelserna enligt denna proposition är av betydelse med tanke på 20 § i strafflagen och utökar skyddet för naturens mångfald och skyddet för miljön. Ändringarna utvidgar dock inte det straffbara området.

Utvidgade möjligheter att använda tvångsmedel och hemliga metoder för inhämtande av information (t.ex. teleövervakning, inhämtande av lägesuppgifter, inhämtande av basstationsuppgifter, teknisk avlyssning, optisk observation som ingriper i hemfriden, teknisk spårning av misstänkta personer, teknisk observation av utrustning) är av betydelse bl.a. med tanke på det skydd för privatlivet som tryggas i 10 § i grundlagen. Enligt 1 mom. i den paragrafen är vars och ens privatliv, heder och hemfrid tryggade, och enligt 2 mom. är brev- och telefonhemligheten samt hemligheten i fråga om andra förtroliga meddelanden okränkbar.

Enligt 3 mom. kan dock genom lag bestämmas om åtgärder som ingriper i hemfriden och som är nödvändiga för att brott ska kunna utredas. Hävdvunnen praxis i grundlagsutskottet har varit att identifieringsuppgifterna om ett meddelande hamnar utanför kärnområdet för den grundläggande rättighet som skyddar meddelandehemligheten (se t.ex. GrUU 6/2012 rd, s. 3/II).

Även bestämmelserna om den straffrättsliga legalitetsprincipen i 8 § i grundlagen är relevanta med tanke på propositionen. Enligt första meningen i den paragrafen får ingen betraktas som skyldig till ett brott eller dömas till straff på grund av en handling som inte enligt lag var straffbar när den utfördes. Den föreskrivna straffrättsliga legalitetsprincipen inrymmer ett särskilt krav på exakthet i lagen. Brottsrekvisitet för varje brott ska uttryckas tillräckligt noggrant i lagen så att det utifrån lagens lydelse går att förutse om en viss handling eller försummelse är straffbar (t.ex. GrUU 22/2001 rd, s. 3/I). Preciseringsavsnittet i 48 kap. 1 i strafflagen och den föreslagna grova gärningsformen av naturskyddsbrott uppfyller dessa krav.

Regeringen anser att lagförslagen kan godkännas i vanlig lagstiftningsordning.

Med stöd av vad som anförts ovan föreläggs riksdagen följande lagförslag:

1.

Lag

om ändring av 48 kap. i strafflagen

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i strafflagen (39/1889) 48 kap. 1, 2 och 4 §, sådana de lyder, 1 § i lagarna 600/2013 och 557/2014, 2 § i lag 578/1995 och 4 § i lag 112/2000, samt
fogas till 48 kap. en ny 5 a § som följer:

48 kap.

Om miljöbrott

1 §

Miljöförstöring

Den som uppsåtligen eller av grov oaktsamhet

1) i miljön för eller släpper ut eller lämnar ett föremål eller ämne, strålning eller något annat sådant i strid med lag eller bestämmelser som utfärdats med stöd av lag, eller i strid med föreskrifter eller beslut i enskilda fall, eller utan sådant tillstånd som lagen förutsätter, eller i strid med tillståndsvillkor,

2) framställer, överlåter, transporterar, använder, behandlar eller förvarar ett ämne, ett preparat, en blandning, en produkt eller ett föremål eller använder en anordning i strid med

a) lagen om säkerhet vid hantering av farliga kemikalier och explosiva varor,

b) kemikalielagen,

c) Reach-förordningen,

d) CLP-förordningen,

e) biocidförordningen,

f) växtskyddsmedelsförordningen,

g) bestämmelser som har utfärdats med stöd av de författningar och rättsakter som nämns i underpunkterna a–f eller med stöd av miljöskyddslagen (527/2014),

h) Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 1005/2009 om ämnen som bryter ned ozonskiktet,

i) Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 842/2006 om vissa fluorerade växthusgaser,

j) Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 850/2004 om långlivade organiska föroreningar och om ändring av direktiv 79/117/EEG,

k) artikel 3, 4 eller 4a i Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 648/2004 om tvätt- och rengöringsmedel,

l) bestämmelser som nämns i 147 § 2 mom. i avfallslagen (646/2011), eller

m) bestämmelser som har utfärdats eller beslut eller förbud som i enskilda fall har meddelats med stöd av avfallslagen,

3) försummar sin skyldighet enligt avfallslagen att ordna avfallshantering,

4) för in i landet eller ut ur landet eller genom finskt territorium transiterar avfall i strid med

RP 55/2015 rd

a) avfallslagen, bestämmelser som har utfärdats eller beslut i enskilda fall som har meddelats med stöd av den, eller

b) Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 1013/2006 om transport av avfall, 5) i landet för in eller ur landet för ut ett ämne, ett preparat eller en produkt i strid med

a) en förordning som utfärdats med stöd av miljöskyddslagen,

b) Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 1005/2009 om ämnen som bryter ned ozonskiktet,

c) Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 842/2006 om vissa fluorerade växthusgaser,

d) Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 649/2012 om export och import av farliga kemikalier,

e) Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 850/2004 om långlivade organiska föreningar och om ändring av direktiv 79/117/EEG, eller

f) Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 1102/2008 om exportförbud för metalliskt kvicksilver och vissa kvicksilverföreningar och kvicksilverblandningar och säker förvaring av metalliskt kvicksilver, eller

6) ur landet för ut genetiskt modifierade organismer eller livsmedel eller foder som innehåller sådana i strid med Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 1946/2003 om gränsoverskridande förflyttning av genetiskt modifierade organismer,

så att gärningen är ägnad att förorena miljön, orsaka andra motsvarande skadliga förändringar i miljön, skräpa ned miljön eller försöka fara för hälsan, ska för *miljöförstöring* dömas till böter eller fängelse i högst två år.

Försök till ett uppsåtligt brott som avses i 1 mom. 4–6 punkten är straffbart.

För miljöförstöring döms också den som uppsåtligen eller av grov oaktsamhet på något annat sätt än det som avses i 1 mom. börjar göra ändringar i miljön i strid med

1) markanvändnings- och bygglagen (132/1999),

2) vattenlagen (587/2011),

3) marktäcktslagen (555/1981),

4) avtappningsstadgan för Saimen och Vuoksen, eller

5) bestämmelser eller föreskrifter som utfärdats, beslut i enskilda fall som meddelats eller planer eller tillstånd som utfärdats med stöd av dessa,

så att gärningen är ägnad att medföra så allvarliga miljöförändringar att de kan jämföras med förorening av miljön.

2 §

Grov miljöförstöring

Om vid miljöförstöring

1) den skada som vållats miljön eller hälsan, eller faran för sådan skada, är synnerligen stor med beaktande av den orsakade eller hotande skadans långvarighet, omfattning eller andra omständigheter,

2) avsevärd ekonomisk vinning eftersträvas, eller

3) brottet begås särskilt planmässigt

och brottet även bedömt som en helhet är grovt, ska gärningsmannen för *grov miljöförstöring* dömas till fängelse i minst fyra månader och högst sex år.

På försök ska på motsvarande sätt tillämpas vad i 1 § föreskrivs om försök.

RP 55/2015 rd

4 §

Miljöförstöring av oaktsamhet

Den som av annan än grov oaktsamhet

- 1) ingriper i miljön så som avses i 1 § 1 mom. 1 punkten eller 3 mom. eller
- 2) så som avses i 1 § 1 mom. 2–6 punkten bryter mot avfallslagen eller miljöskyddslagen eller bestämmelser som har utfärdats eller föreskrifter, ålägganden eller villkor som har meddelats med stöd av dem,

så att den skada som vållas miljön eller hälsan, eller faran för sådan skada, är synnerligen stor med beaktande av den orsakade eller hotande skadans långvarighet, omfattning eller andra omständigheter, ska för *miljöförstöring av oaktsamhet* dömas till böter eller fängelse i högst ett år.

5 a §

Grovt naturskyddsbrott

Om vid naturskyddsbrott

- 1) genom brottet förorsakas allvarlig fara eller skada för bevarandet av en art, ett naturområde eller något annat naturföremål med beaktande av att den art som är föremål för brottet är synnerligen sällsynt eller hotad eller att den fara eller skada som vållas arten, naturområdet eller något annat naturföremål är långvarig eller omfattande,

- 2) avsevärd ekonomisk vinning eftersträvas, eller

- 3) brottet begås särskilt planmässigt

och brottet även bedömt som en helhet är grovt, ska gärningsmannen för *grovt naturskyddsbrott* dömas till fängelse i minst fyra månader och högst fyra år.

Försök till uppsåtligt brott är straffbart.

Denna lag träder i kraft den 20 . _____

2.

Lag

om ändring av 58 § i naturvårdslagen

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i naturvårdslagen (1096/1996) 58 § 1 mom. som följer:

58 §

Straff

Bestämmelser om straff för miljöförstöring finns i 48 kap. 1–4 § i strafflagen (39/1889) och bestämmelser om straff för naturskyddsbrott finns i 5 och 5 a § i det kapitlet.

Denna lag träder i kraft den 20 .

3.

Lag

om ändring av 4 § i lagen om skydd av valar och arktiska sälar

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen om skydd av valar och arktiska sälar (1112/1982) 4 §, sådan den lyder i lag
700/1995, som följer:

4 §
Bestämmelser om straff för naturskyddsbrott finns i 48 kap. 5 § 2 mom. och 5 a § i straffla-
gen (39/1889).

Denna lag träder i kraft den 20 . _____

4.

Lag

om ändring av 11 § i lagen om Finlands ekonomiska zon

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen om Finlands ekonomiska zon (1058/2004) 11 §, sådan den lyder delvis ändrad i lag 544/2014, som följer:

11 §

Miljöbrott i den ekonomiska zonen

Till straff för miljöförstöring, grov miljöförstöring, miljöförseelse, miljöförstöring av oakt-samhet, naturskyddsbrott och grovt naturskyddsbrott i den ekonomiska zonen som begåtts i strid med de lagar som nämns i 3 § 1 mom. eller 4 § döms enligt 48 kap. 1–5 eller 5 a § i strafflagen. På brott som nämns i detta moment tillämpas vad som i strafflagen föreskrivs om juridiska personers straffansvar.

Till straff för brott mot miljöskyddslagen i den ekonomiska zonen döms enligt 225 § i miljö-skyddslagen, till straff för brott mot avfallslagen i den ekonomiska zonen döms enligt 147 § i avfallslagen och till straff för naturskyddsförseelse i den ekonomiska zonen döms enligt 58 § 2 mom. i naturvårdslagen (1096/1996).

Denna lag träder i kraft den 20 .

5.

Lag

om ändring av 9 § i lagen om Forststyrelsens jakt- och fiskeövervakning

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen om Forststyrelsens jakt- och fiskeövervakning (1157/2005) 9 § 4 mom. som följer:

9 §

Omhändertagande

En jakt- och fiskeövervakare har rätt att i enlighet med naturvårdslagens (1096/1996) bestämmelser om omhändertagande ta hand om föremålet för eller hjälpmedlet vid ett naturskyddsbrott som avses i 48 kap. 5 § i strafflagen, ett grovt naturskyddsbrott som avses i 48 kap. 5 a § i strafflagen eller en naturskyddsförseelse som avses i 58 § i naturvårdslagen. Jakt- och fiskeövervakaren har dessutom rätt att ta hand om ett sådant föremål för ett brott som enligt naturvårdslagen ska dömas förverkat till staten. Ett omhändertaget föremål för ett brott, med undantag för bytet, och hjälpmedlet vid brottet ska överlämnas till polisen utan ogrundat dröjsmål, dock senast sju dygn från omhändertagandet.

Denna lag träder i kraft den 20 .

Helsingfors den 1 oktober 2015

Statsminister

Juha Sipilä

Justitie- och arbetsminister Jari Lindström

1.

Lag

om ändring av 48 kap. i strafflagen

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i strafflagen (39/1889) 48 kap. 1, 2 och 4 §, sådana de lyder, 1 § i lagarna 600/2013 och 557/2014, 2 § i lag 578/1995 och 4 § i lag 112/2000, samt
fogas till 48 kap. en ny 5 a § som följer:

48 kap.

Om miljöbrott

Gällande lydelse

1 §

Miljöförstöring

Den som uppsåtligen eller av grov oaktsamhet

1) i miljön för eller släpper ut eller lämnar ett föremål eller ämne, strålning eller något annat sådant i strid med lag eller *i strid med* bestämmelser eller föreskrifter *som utfärdats* eller beslut i enskilda fall *som meddelats med stöd av nämnda lagar och förordningar*, eller utan sådant tillstånd som lagen förutsätter, eller i strid med tillståndsvillkor,

2) framställer, överlåter, transporterar, använder, behandlar eller förvarar ett ämne, ett preparat, en blandning, en produkt eller ett föremål eller använder en anordning i strid med

lagen om säkerhet vid hantering av farliga kemikalier och explosiva varor,

kemikalielagen,

Reach-förordningen,

CLP-förordningen,

biocidförordningen,

växtskyddsmedelsförordningen *eller*

bestämmelser som har utfärdats med stöd av dem eller med stöd av miljöskyddslagen (527/2014),

Föreslagen lydelse

1 §

Miljöförstöring

Den som uppsåtligen eller av grov oaktsamhet

1) i miljön för eller släpper ut eller lämnar ett föremål eller ämne, strålning eller något annat sådant i strid med lag eller bestämmelser *som utfärdats med stöd av lag*, eller *i strid med* föreskrifter eller beslut i enskilda fall, eller utan sådant tillstånd som lagen förutsätter, eller i strid med tillståndsvillkor,

2) framställer, överlåter, transporterar, använder, behandlar eller förvarar ett ämne, ett preparat, en blandning, en produkt eller ett föremål eller använder en anordning i strid med

a) lagen om säkerhet vid hantering av farliga kemikalier och explosiva varor,

b) kemikalielagen,

c) Reach-förordningen,

d) CLP-förordningen,

e) biocidförordningen,

f) växtskyddsmedelsförordningen,

g) bestämmelser som har utfärdats med stöd av *de författningar och rättsakter som nämns i underpunkterna a–f* eller med stöd

RP 55/2015 rd

Gällande lydelse

i strid med Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 1005/2009 om ämnen som bryter ned ozonskiktet,

Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 842/2006 om vissa fluorerade växthusgaser,

Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 850/2004 om långlivade organiska föreningar och om ändring av direktiv 79/117/EEG eller

i strid med artikel 3, 4 eller 4a i Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 648/2004 om tvätt- och rengöringsmedel,

i strid med bestämmelser som nämns i 147 § 2 mom. i avfallslagen (646/2011) eller

i strid med bestämmelser som har utfärdats eller beslut eller förbud som i enskilda fall har meddelats med stöd av avfallslagen,

eller som försummar sin skyldighet enligt avfallslagen att ordna avfallshantering, *eller*

3) för in i landet eller ut ur landet eller genom finskt territorium transiterar avfall i strid med

avfallslagen *eller* bestämmelser som har utfärdats eller beslut i enskilda fall som har meddelats med stöd av den eller

i strid med Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 1013/2006 om transport av avfall, *eller*

i landet för in eller ur landet för ut ett ämne, ett preparat eller en produkt i strid med en förordning som utfärdats med stöd av miljöskyddslagen *eller*

i strid med Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 1005/2009 om ämnen som bryter ned ozonskiktet,

Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 842/2006 om vissa fluorerade växthusgaser,

Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 649/2012 om export och import av farliga kemikalier *eller*

Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 850/2004 om långlivade organiska föreningar och om ändring av direktiv 79/117/EEG eller

Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 1102/2008 om exportförbud för metalliskt kvicksilver och vissa kvicksilverföreningar och kvicksilverblandningar och säker förvaring av metalliskt kvicksilver, eller

Föreslagen lydelse

av miljöskyddslagen (527/2014),

h) Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 1005/2009 om ämnen som bryter ned ozonskiktet,

i) Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 842/2006 om vissa fluorerade växthusgaser,

j) Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 850/2004 om långlivade organiska föreningar och om ändring av direktiv 79/117/EEG,

k) artikel 3, 4 eller 4a i Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 648/2004 om tvätt- och rengöringsmedel,

l) bestämmelser som nämns i 147 § 2 mom. i avfallslagen (646/2011), eller

m) bestämmelser som har utfärdats eller beslut eller förbud som i enskilda fall har meddelats med stöd av avfallslagen,

3) försummar sin skyldighet enligt avfallslagen att ordna avfallshantering,

4) för in i landet eller ut ur landet eller genom finskt territorium transiterar avfall i strid med

a) avfallslagen, bestämmelser som har utfärdats eller beslut i enskilda fall som har meddelats med stöd av den, eller

b) Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 1013/2006 om transport av avfall,

5) i landet för in eller ur landet för ut ett ämne, ett preparat eller en produkt i strid med

a) en förordning som utfärdats med stöd av miljöskyddslagen,

b) Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 1005/2009 om ämnen som bryter ned ozonskiktet,

c) Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 842/2006 om vissa fluorerade växthusgaser,

d) Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 649/2012 om export och import av farliga kemikalier,

e) Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 850/2004 om långlivade organiska föreningar och om ändring av direktiv 79/117/EEG, eller

f) Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 1102/2008 om exportförbud för metalliskt kvicksilver och vissa kvicksilverföreningar och kvicksilverblandningar och säker förvaring av metalliskt kvicksilver, el-

Gällande lydelse

ur landet för ut genetiskt modifierade organismer eller livsmedel eller foder som innehåller sådana i strid med Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 1946/2003 om gränsöverskridande förflyttning av genetiskt modifierade organismer,

så att gärningen är ägnad att förorena miljön, orsaka andra motsvarande skadliga förändringar i miljön, skräpa ned miljön eller förorsaka fara för hälsan, ska för *miljöförstöring* dömas till böter eller fängelse i högst två år.

Försök till ett uppsåtligt brott som avses i 1 mom. 3 punkten är straffbart.

För miljöförstöring döms också den som uppsåtligen eller av grov oaktsamhet på något annat sätt än det som avses i 1 mom. börjar göra ändringar i miljön i strid med markanvändnings- och bygglagen (132/1999),

vattenlagen (587/2011) eller marktäktslagen (555/1981) eller avtappningsstadgan för Saimen och Vuoksen eller

i strid med bestämmelser eller föreskrifter som utfärdats, beslut i enskilda fall som meddelats eller planer eller tillstånd som utfärdats med stöd av dessa,

så att gärningen är ägnad att medföra så allvarliga miljöförändringar att de kan jämföras med förorening av miljön.

2 §

Grov miljöförstöring

Om vid miljöförstöring

1) den skada eller fara för skada som vållats miljön eller hälsan är synnerligen stor med beaktande av den orsakade eller hotande skadans långvarighet, omfattning eller andra omständigheter eller

2) brottet begås trots en myndighets påbud eller förbud som har givits med anledning av ett förfarande som avses i 1 §

och brottet även bedömt som en helhet är

Föreslagen lydelse

ler

6) ur landet för ut genetiskt modifierade organismer eller livsmedel eller foder som innehåller sådana i strid med Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 1946/2003 om gränsöverskridande förflyttning av genetiskt modifierade organismer,

så att gärningen är ägnad att förorena miljön, orsaka andra motsvarande skadliga förändringar i miljön, skräpa ned miljön eller förorsaka fara för hälsan, ska för *miljöförstöring* dömas till böter eller fängelse i högst två år.

Försök till ett uppsåtligt brott som avses i 1 mom. 4–6 punkten är straffbart.

För miljöförstöring döms också den som uppsåtligen eller av grov oaktsamhet på något annat sätt än det som avses i 1 mom. börjar göra ändringar i miljön i strid med

1) markanvändnings- och bygglagen (132/1999),

2) vattenlagen (587/2011),

3) marktäktslagen (555/1981),

4) avtappningsstadgan för Saimen och Vuoksen, eller

5) bestämmelser eller föreskrifter som utfärdats, beslut i enskilda fall som meddelats eller planer eller tillstånd som utfärdats med stöd av dessa,

så att gärningen är ägnad att medföra så allvarliga miljöförändringar att de kan jämföras med förorening av miljön.

2 §

Grov miljöförstöring

Om vid miljöförstöring

1) den skada som vållats miljön eller hälsan, eller faran för sådan skada, är synnerligen stor med beaktande av den orsakade eller hotande skadans långvarighet, omfattning eller andra omständigheter,

2) avsevärd ekonomisk vinning eftersträvas, eller

3) brottet begås särskilt planmässigt

och brottet även bedömt som en helhet är

RP 55/2015 rd

Gällande lydelse

grovt, skall gärningsmannen för *grov miljöförstöring* dömas till fängelse i minst fyra månader och högst sex år.

På försök skall på motsvarande sätt tillämpas vad 1 § stadgar om försök.

4 §

Miljöförstöring av oaktsamhet

Den som av annan än grov oaktsamhet

1) ingriper i miljön så som avses i 1 § 1 mom. 1 punkten eller 3 mom. eller

2) så som avses i 1 § 1 mom. 2 eller 3 punkten bryter mot avfallslagen eller miljöskyddslagen eller bestämmelser som har utfärdats eller föreskrifter, ålägganden eller villkor som har meddelats med stöd av dem,

så att den skada som vållas miljön eller hälsan, eller faran för sådan skada, är synnerligen stor med beaktande av den orsakade eller hotande skadans långvarighet, omfattning och andra omständigheter, skall för *miljöförstöring av oaktsamhet* dömas till böter eller fängelse i högst ett år.

(ny)

Föreslagen lydelse

grovt, ska gärningsmannen för *grov miljöförstöring* dömas till fängelse i minst fyra månader och högst sex år.

På försök ska på motsvarande sätt tillämpas vad i 1 § föreskrivs om försök.

4 §

Miljöförstöring av oaktsamhet

Den som av annan än grov oaktsamhet

1) ingriper i miljön så som avses i 1 § 1 mom. 1 punkten eller 3 mom. eller

2) så som avses i 1 § 1 mom. 2–6 punkten bryter mot avfallslagen eller miljöskyddslagen eller bestämmelser som har utfärdats eller föreskrifter, ålägganden eller villkor som har meddelats med stöd av dem,

så att den skada som vållas miljön eller hälsan, eller faran för sådan skada, är synnerligen stor med beaktande av den orsakade eller hotande skadans långvarighet, omfattning eller andra omständigheter, ska för *miljöförstöring av oaktsamhet* dömas till böter eller fängelse i högst ett år.

5 a §

Grovt naturskyddsbrott

Om vid naturskyddsbrott

1) genom brottet förorsakas allvarlig fara eller skada för bevarandet av en art, ett naturområde eller något annat naturföremål med beaktande av att den art som är föremål för brottet är synnerligen sällsynt eller hotad eller att den fara eller skada som vållas arten, naturområdet eller något annat naturföremål är långvarig eller omfattande,

2) avsevärd ekonomisk vinning eftersträvas, eller

3) brottet begås särskilt planmässigt och brottet även bedömt som en helhet är grovt, ska gärningsmannen för **grovt naturskyddsbrott** dömas till fängelse i minst fyra månader och högst fyra år.

Försök till uppsåtligt brott är straffbart.

RP 55/2015 rd

Gällande lydelse

Föreslagen lydelse

Denna lag träder i kraft den 20.

3.

Lag

om ändring av 4 § i lagen om skydd av valar och arktiska sälar

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen om skydd av valar och arktiska sälar (1112/1982) 4 §, sådan den lyder i lag 700/1995, som följer:

Gällande lydelse

4 §
Om straff för naturskyddsbrott som begåtts i strid med denna lag stadgas i 48 kap. 5 § 2 mom. strafflagen.

Föreslagen lydelse

4 §
Bestämmelser om straff för naturskyddsbrott finns i 48 kap. 5 § 2 mom. och 5 a § i strafflagen (39/1889).

Denna lag träder i kraft den 20.

4.

Lag

om ändring av 11 § i lagen om Finlands ekonomiska zon

I enlighet med riksdagens beslut *ändras* i lagen om Finlands ekonomiska zon (1058/2004) 11 §, sådan den lyder delvis ändrad i lag 544/2014, som följer:

Gällande lydelse

11 §

Miljöbrott i den ekonomiska zonen

Till straff för miljöförstöring, grov miljöförstöring, miljöförseelse, miljöförstöring av oaktsamhet samt naturskyddsbrott i den ekonomiska zonen som begåtts i strid med de lagar som nämns i 3 § 1 mom. döms enligt 48 kap. 1–5 § i strafflagen. På brott som nämns i detta moment tillämpas vad som i strafflagen bestäms om juridiska personers straffansvar.

Till straff för brott mot miljöskyddslagen i den ekonomiska zonen döms enligt 224 och 225 § i miljöskyddslagen, till straff för brott mot avfallslagen i den ekonomiska zonen döms enligt 147 § i avfallslagen och till straff för naturskyddsförseelse i den ekonomiska zonen döms enligt 58 § 2 mom. i naturvårdslagen (1096/1996).

Föreslagen lydelse

11 §

Miljöbrott i den ekonomiska zonen

Till straff för miljöförstöring, grov miljöförstöring, miljöförseelse, miljöförstöring av oaktsamhet, naturskyddsbrott *och grovt naturskyddsbrott* i den ekonomiska zonen som begåtts i strid med de lagar som nämns i 3 § 1 mom. *eller 4 §* döms enligt 48 kap. 1–5 *eller 5 a §* i strafflagen. På brott som nämns i detta moment tillämpas vad som i strafflagen *föreskrivs* om juridiska personers straffansvar.

Till straff för brott mot miljöskyddslagen i den ekonomiska zonen döms enligt 225 § i miljöskyddslagen, till straff för brott mot avfallslagen i den ekonomiska zonen döms enligt 147 § i avfallslagen och till straff för naturskyddsförseelse i den ekonomiska zonen döms enligt 58 § 2 mom. i naturvårdslagen (1096/1996).

Denna lag träder i kraft den 20.

5.

Lag

om ändring av 9 § i lagen om Forststyrelsens jakt- och fiskeövervakning

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen om Forststyrelsens jakt- och fiskeövervakning (1157/2005) 9 § 4 mom. som följer:

Gällande lydelse

Föreslagen lydelse

9 §

9 §

Omhändertagande

Omhändertagande

En jakt- och fiskeövervakare har rätt att i enlighet med naturvårdslagens (1096/1996) bestämmelser om omhändertagande ta hand om föremålet för eller hjälpmedlet vid ett naturskyddsbrott som avses i 48 kap. 5 § i strafflagen eller en naturskyddsförseelse som avses i 58 § i naturvårdslagen. Jakt- och fiskeövervakaren har dessutom rätt att ta hand om ett sådant föremål för ett brott som enligt naturvårdslagen skall dömas förverkat till staten. Ett omhändertaget föremål för ett brott, med undantag för bytet, och hjälpmedlet vid brottet skall överlämnas till polisen utan ogrundat dröjsmål, dock senast sju dygn från omhändertagandet.

En jakt- och fiskeövervakare har rätt att i enlighet med naturvårdslagens (1096/1996) bestämmelser om omhändertagande ta hand om föremålet för eller hjälpmedlet vid ett naturskyddsbrott som avses i 48 kap. 5 § i strafflagen, *ett grovt naturskyddsbrott som avses i 48 kap. 5 a § i strafflagen* eller en naturskyddsförseelse som avses i 58 § i naturvårdslagen. Jakt- och fiskeövervakaren har dessutom rätt att ta hand om ett sådant föremål för ett brott som enligt naturvårdslagen ska dömas förverkat till staten. Ett omhändertaget föremål för ett brott, med undantag för bytet, och hjälpmedlet vid brottet ska överlämnas till polisen utan ogrundat dröjsmål, dock senast sju dygn från omhändertagandet.

Denna lag träder i kraft den 20.
